No. 1905 Zaterdag 17 Juli 1920. 37ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
St. Elizabeths-gasthuis.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

De Viering van het Gouden Jubelfeest

der Paters Dominicanen in de Missie van Curaçao.

I.

Als men de wijze, waarop het Roomsche Curaçaosche volk II. Zondag feest gevierd heeft, als maatstaf zoude nemen, dan is het gezegde van Psalm 88—16. *Gelukkig het volk, dat het jubelen kent,* wel op de meest grootsche wijze bewaarheid en tot een onvergankelijke lofspraak geworden voor ons volk.

Wanneer wij onze eigen indrukken rustig overwegen, vergelijken met de getuigenissen van anderen, bij dozijnen opgevangen, vergelijken ook met de herinneringen van andere feestvieringen van vroeger jaren, dan dringt zich de overtuiging met overstelpende zekerheid naar voren, dat de viering van dit gouden jubelfeest door geen ander geëvenaard, en alles overtreft wat Curaçao in vroeger jaren gezien heeft.

Een innig godsdienstig dankfeest heeft Curaçao gevierd, in alles binnen de perken gehouden van den aard van het feest, nergens en geen enkel oogenblik door luidruchtig gewoel of de geringste buitensporigheid of wanorde verstoord, zelfs niet in den namiddag en in des avonds toen duizenden van toeschouwers op het ruime plein van Pietermaai waren saamgestroomd.

Juist bij deze gelegenheid, toen het godsdienstig karakter van dit feest zoozeer op den voorgrond trad, bleek vooral bij de openbare viering buiten de kerk, hoezeer de beschavende invloed van den godsdienst onder alle lagen des volks is doorgedrongen, hoezeer de dank der menigte zich uiten wilde en op aller gezicht te lezen lag.

Voor zoover de ruimte van ons blad het toelaat, willen wij in geregelde orde onze indrukken weergeven:

Het Triduum.

De kerkelijke voorbereiding van het feest, zooals wij reeds in ons vorig nummer melden, geschiedde door middel van een triduum in alle kerken der stad, waar door de verschillende predikanten de genade van het katholiek Geloof en de gevaren in onze dagen werden uiteengezet. De honderden geloovigen, die Zondag morgen onder alle H. H. Missen de H. Communie ontvingen, bewezen hoezeer zij die genade des loofs wisten te waardeeren en hoe dankbaar zij waren jegens de priesters, die nu een halve eeuw lang hun voorgangers waren geweest in het H. Geloof hier in de Missie van Curaçao.

De Kerk van Pietermaai.

Schitterend was de versiering van de parochiekerk van den H. Rozenkrans op Pietermaai, waar zich de geheele feestviering concentreerde. Kort, veel te kort is de voorbereiding geweest, doch de resultaten zijn er niet minder schitterend om geweest. De eer van het ontwerp dezer versiering komt toe aan Mejuffrouw Florence Maduro, die bij haar talrijk andere onwaardeerbare talenten ook hiervoor den dank en de bewondering van clergé en van het katholieke volk in de ruimste mate verdiend heeft. Het altaar trok door zijn imponeerende symbolische versiering allereerst de aandacht. Hoog tegen het stergewelf van het presbyterium hing een reusachtige koningskroon, van waar uit een breed witte, met sterren bezaaide mantel, met roode omslagen, afdaalde, waarop het wapen van de St. Dominicus-orde prijkte en zoo de symbolische achtergrond vormend voor de groep van de Rozenkrans-Koningig, de, beschermster en tevens de hoofddevotie der Orde.

Het altaar was geflankeerd en scheen als 't ware opgebouwd, op rotswerk, dat de rots van St. Petrus, de grondslag der Kerk van Rome voorstelde.

Vooral in de avondoefening bij het Pontificaal Lof maakte deze luisterrijke versiering door de schitterende electrische verlichting een rijken, grootschen indruk.

Ook de geheele Kerk prijkte in feestdosch. Van de hooge gewelven hingen boven het middelpad een viertal lichtkronen in den vorm van reuschtige bloemenmanden, die kunstig en sierlijk van maaksel, een rijk feestelijken indruk maakten. Overal daalden van de hoogte slingers naar de pilaren boven de kruiswegstaties af, terwijl elk der 14 pilaren versierd waren met een vaan dat de naam droeg van één der heiligen der St. Dominicus Orde. Ook tusschen de pilaren hingen versieringen bij beurten afwisselend een bloemenmand of hoorn van overvloed of lier. Elk lichtpunt tegen de pilaren dook weg in een bloemkelk, gevormd door een fleurig roset met slingers en bloemen omkranst. Langs de muren der beide zijbeuken hing een breede gele baan met kwasten, terwijl tusschen de ramen een bloemkrans de eentoonige muurvlakte brak en ook daar een feestelijk aanzien gaf.

Zelf de nis op het zangkoor, waar de zangeressen en het orkest stond opgesteld, was met vlaggedoek en bloemen versierd.

Van de vestibl onder het koor gingen de muren geheel schuil onder vlaggenstropheêën en palmengroen.

Vóór de kerk was tegen den gevel tusschen de beiden hoofddeuren het portret van den 1sten Dominicaanschen Apostolischen Vicaris Mgr. van Ewijk en zijn drie reisgezellen tusschen bloemen en vlaggedoek aangebracht, terwijl van het kruis op de kroonlijst van den gevel naar de uiteinden van het afsluithek tal van kleurige wapperende sinjaalvlaggen het voorplein pavoiseerden.

Deze versiering der Kerk van Pietermaai trok zoozeer aller bewondering, dat den geheelen Zondag dóór, honderden van toeschouwers van de overzijde en de buitendistricten ook nog de overige dagen dezer week, deze kwamen bezichtigen om hun oogen te verlustigen aan deze nooit geziene praal en luister in 's Heeren Huis.

De Pontificale Hoogdienst.

De groote kerk van Pietermaai, de ruimste van geheel het Vicariaat, bleek nog te klein voor deze plechtigheid. Benauwend opgepakt zat daar een menigte, zoo overweldigend groot als we nog nimmer aanschouwd hadden. Geen plaatsje in de kerk hoe klein ook bleef onbezet. In de middelgang stonden langs de banken aan beide zijden, en overal tusschen de pilaren nog honderden van stoelen, die de Salon San Matéo voor deze gelegenheid had afgestaan. Talloozen hebben gedurende den geheelen duur der plechtigheid zich met een staanplaats moeten behelpen. Voor de Communiebank was de eereplaats ingeruimd voor Z. Exc. Gouverneur O. L. Helfrich en adjudant terwijl aan weerszijden de Heeren en Dames Leden van het Feestcommitté gezeten waren.

Kort vóór den aanvang der plechtigheid viel nog een korte hevige plasregen, maar het kon geen stoornis brengen, daar de geheele kerk reeds propvol bezet was.

Toen de auto waarin Z. D. H. Mgr. Vuylsteke en de Hoog Eerw. Pater M. Luyckx, Vicaris Prov., voor den ingang der kerk kwam aanrijden, begeleid door den Voorzitter en Secretaris van de Feestcommissie, stond de geheele Geestelijkheid met al de leden van het committé daar gereed, om hen op te wachten en binnen te leiden. Onder den jubelzang van het *Ecce Sacerdos* van Haller met *orkestbegeleiding* schreed Mgr. met den stoet van assistenten, gevolgd door het Feestcommitté tusschen de ontroerde en devote menigte naar het hoofdaltaar.

Tijdens het aankleeden der plechtgewaden zong het zangkoor de pieuse *Ave Maria* van Beltjens. Het koor der zangeressen van Pietermaai heeft dezen dag zich zelf overtroffen. Onder de leiding van den Zeer Eerw. Pater H. Smit, pastoor van Sta Maria, is er gezongen zoo schoon en verrukkelijk als wij 't nog nimmer hoorden.

Het orkest werd op talentvolle wijze gedirigeerd door den Heer Jac. Palm, die al deze muziekstukken en de geheele muziekmis van *Ign. Mitterer* speciaal voor deze gelegenheid gearrangeerd had.

Bij dezen plechtigen Hoogdienst assisteerden de Hoog Eerw M. Luyckx als *presbyter assistens*, Rector Euwens en PastoorSaris, als diaken en subdiaken, de Pastoors van den Elsen en Hegelsom als troondiakens, terwijl ook nog drie Curaçaosche priesters nl. de Eerw Heeren [illegible] G. Ellis en J. Schoonewolf en Pater A. v. d. Veen Zeppenfeldt, O. P. bij deze H. Mis assistentie verleenden. Dit was het plechtig dankoffer door Curaçao's Kerkvoogd aan den Allerhoogste, Gever van alle goed, opgedragen tot dankzegging voor zooveel weldaden en zegeningen, gedurende die halve eeuw aan het werk der priesters geschonken.

Na afloop dezer plechtigheid zong het koor met begeleiding van het orkest op onberispelijke wijze de vierstemmige *Jubilate* van Aiblinger.

Welk een enorme menschenmassa bij deze grootsche plechtigheid tegenwoordig was, kan hieruit worden afgeleid dat het een vol uur geduurd heeft, voordat die menigte de Kerk was uitgetrokken.

Als eén bijzonderheid werd ons dit meegedeeld door iemand, die met het horloge in de hand bij de kerk staande zulks had opgenomen.

De Receptie.

Om elf uur vond de plechtige Receptie plaats in de versierde zaal van het Convent der Paters. Op den troon, waarboven het groote portret van Mgr. van Ewijk met de beeltenissen van zijn reisgezellen Pater Schrauwen en Bergmans en Broeder Jozef prijkten, hadden Monseigneur, Pater Vicaris en ZExc. Gouverneur Helfrich plaats genomen. Rondom had zich de geestelijkheid opgesteld, terwijl in het midden de Feestcommissie tusschen een ontelbare menigte stond geschaard. Ook de H.E.A. Heer Mr. B. J. Gorsira Procureur Generaal was daarbij tegenwoordig. Toen trad de Heer Mr. Ch. de la Try Ellis naar voren en hield de volgende feestrede:

Monseigneur, Hoogeerw. Pater Vicaris, Zeereerw. Paters Dominicanen!

Toen de klokken onzer kerktorens ons op dezen blijden morgen ten tempel opriepen en een breede schare Pietermaai's ruim kerkgebouw vulde, toen verkondigde het rijk versierde altaar, toen verkondigden de opgewekte tonen der muziek het luide: „'t Is feest, het Katholieke Curaçao viert feest." Ja, een heerlijk feest is ons vandaag bereid; een ware dankdag, een jubeldag. Juichtonen weerklinken bij het herdenken van den immer gedenkwaardigen dag, waarop vóór vijftig jaren de Hollandsche Dominicanen hier voet aan wal zetten. Om uiting te geven aan de gevoelens van vreugde en dankbaarheid, die onder de Curaçaosche Katholieken leven, is er eene commissie gevormd en zijn wij hier op dit oogenblik bijeen.

Jubel is er in ons eigen hart, nu wij de Paters Dominicanen met dit gouden feest onze gelukwenschen komen aanbieden; want nuttig, vruchtbaar en zegenrijk werk is door hen verricht voor Kerk en Maatschappij, voor geloof, wetenschap en beschaving, op de grondslagen gelegd door den onvergetelijken Mgr. Niewindt, roemrijker gedachtenis, en zijn trouwe medewerkers. Van onschatbare waarde zijn de verdiensten door de Dominicanen in deze kolonie vergaderd. Groot is dan ook onze dankbaarheid.

Edele zonen van St. Dominicus! ook gij die ons reeds zijt voorgegaan in het teeken des geloofs en nu slaapt in den eeuwigen vrede; gij, de stoere werkers van weleer en thans de voorsprekers van de Missie in den Hemel, — wij danken U voor al het goede, voor het onnoemlijk vele door U in deze kolonie verricht voor het zielenheil en ook op maatschappelijk en ander gebied; wij danken U, dat gij uw vaderland en wat het U voor aangenaams en aantrekkelijks kon aanbieden, dat gij uw volk en uws vaders huis hebt verlaten, om op deze verafgelegen eilanden Gods Woord te komen verkondigen; wij danken U, dat gij U bij uwen arbeid in den wijngaard des Heeren niet bepaald hebt tot dát gedeelte, waar banden des bloeds U terughielden, waar de nabijheid van ouders en dierbaren uw moeitevolle taak eenigszins zou verzachten en verzoeten. En de verklaring van die heldhaftige offervaardigheid vind ik in de woorden: *Charitas Christi urget nos:* De liefde van Christus dwingt ons.

Ja die liefde heeft U er toe gebracht alles vaarwel te zeggen, van alles afstand te doen, zooveel offers te brengen, uwe krachten, uwe talenten, uw leven te wijden aan het heil en het welzijn van onbekenden in het verre Westen.

Maar onze dankbaarheid zal zich ook hebben uit te strekken tot de geheele Hollandsche Provincie der Dominicanen die, toen het gevaar dreigde, dát dit gedeelte van 's Heeren akker zonder arbeiders zou blijven, aan de opdracht des Pausen gevolg heeft gegeven en voor de verheven doch zware taak niet is teruggedeinsd. De Hollandsche Provincie heeft het toen begrepen, dat de stem van den Goeden Herder in deze streken moest blijven weerklinken, de stem van den Herder die thans spreken zou door haren mond. Dat voor de weldaad aan de Curaçaosche Katholieken bewezen, de Hollandsche Provincie Gods milde en rijkste zegeningen moge deelachtig worden, dat zij moge groeien en bloeien en haar ledental op wonderbare wijze zien toenemen!

Paters Dominicanen, de Curaçaosche Katholieken achten zich gelukkig te staan onder de schutse van St. Dominicus, — wiens Orde zoovele heiligen aan de Kerk heeft geschonken; zoovele sieraden en schitterende lichten, onder wie St. Thomas van Aquino, den grootsten godgeleerde en wijsgeer, dien de wereld ooit heeft voortgebracht, tot wien alle eeuwen sinds in eerbiedige bewondering opstaren, beschouwen het als een voorrecht hunne belangen toevertrouwd te zien aan een Orde, die al ruim zevenhonderd jaren op waardige wijze en met eere den naam van haren stichter draagt en wier zonen, alle gevaren trotseerend, zich terstond na de ontdekking der Nieuwe Wereld herwaarts spoedden om de Blijde Boodschap te brengen aan hen, die in de schaduwen des doods gezeten waren.

Excellentie, Dames en Heeren! Wij zijn hier samengekomen om de Paters Dominicanen op het gouden feest te huldigen. Ik ben overtuigd uit uw aller naam te spreken, wanneer ik bij de zoovele geluk- en heilwenschen, die op dezen dag worden geuit, ook de onze voeg, met de bede, dat evenals in het thans afgesloten tijdperk, zoo ook in de toekomst, tot in lengte van dagen, de arbeid der Dominicanen aan onze Kolonie Curaçao ten zegen moge zijn!

Met een luid applaus stemden alle aanwezigen in, dat deze woorden hun naar het hart gesproken waren.

Hierna kwam een deputatie van de leerlingen van het Pensionaat *Welgelegen* naar voren en uit hun aller naam nam de jongedame Josefina Meaño het woord, om de volgende rede in sierlijken, bloemrijken stijl, schoon en welluidend in de taal van Cervantes, de moedertaal ook van St. Dominicus voor te dragen:

REVERENDISIMOS PADRES:

Descórrese el cortinaje de oro y grana en los balcones del Oriente y

aparece radiante, esplendorosa la bellísima Aurora de este grandioso día: prodigando sonrisas, brindando dichas y esparciendo flores.....

Alegre repercute en el espacio el metálico tañido de las campanas, notas armoniosas, cánticas y acompasadas melodías, perfumes y maticas, profusion de luces y de flores; todo anuncia la espléndida celebración de un festival glorioso, de esos cuyas páginas quedan por siempre grabados en el libro imperecedero del recuerdo.

Designada entre mis compañeras para ser el eco trasmisor de dulcísimas impresiones, quisiera poseer el sublime don de la elocuencia para corresponder como es debido a tan alta honra, mas..... me acojo a la benevolencia del respetable y dignísimo auditorio.

Medio siglo ha que los celosísimos hijos del Patriarca Santo Domingo, abandonando el suelo nativo y desafiando las encrespadas olas del Atlántico, abordaron esta Isla, donde por dicha suya han encontrado ricos campos, en los cuales han esparcido benéfica simiente, recogiendo en cambio centuplicado fruto.

¿Quién podrá calcular los beneficios reportados a la Iglesia y a la sociedad con la asidua tarea desempeñada con verdadero celo apostólico por los beneméritos Religiosos Dominicos, en las misiones de estas Islas? Sus incansables trabajos realizados durante cincuenta años, a través de innominables luchas y vicisitudes, quién podrá enumerarlos? Y pláceme decir con el mayor entusiasmo que tambien nuestra cara Pensión „Welgelegen" ha participado abundantemente de su benéfico influjo. Tiernas plantas cultivadas con esmero en el „Bien situado" jardín de escogidas flores, hemos recibido de continuo el rocío vivificador de sublimes enseñansas; por eso, al volver los ojos a esta larga serie de diez lustros empleados en activa cuanto fructuosa labor, justo es que tributemos nuestro homenaje de profunda gratitud y cordiales felicitaciones a los R. R. Padres Dominicos, que fieles a las enseñanzas de su Santo Fundador, consagran todos sus desvelos a cultivar esta pequeña porción del jardín de la Iglesia.

Y, si grande es el entusiasmo de estos incansables obreros del bien al celebrar las Bodas de Oro de sus apostólicos trabajos en estas misiones, inmenso es también el júbilo y regocijo con que nosotras, las alumnas de „Welgelegen," tomamos parte activa, en esta áurea fiesta; pues, además del nobilísimo impulso de la gratitud, existe un atractivo simpático, un imán poderosa, que influye en nuestros corazones, despertando en ellos sentimientos de admiración, de amor i respeto hacia el gran Patriarca Santo Domingo, honra y prez de la Nación Española. De ella, tuvieron su origen nuestros antepasados; y es nuestro más ilustre blasón el habernos ellos legado como gaje de sincera adhesion a La Madre Patria, la riquísima, armoniosa e insuperable lengua castellana, la cual domina como soberana en nuestros respectivos Países natales; la misma que el más noble de los Guzmanes realzó con su divina elocuencia.

A todos los R. R. Padres una vez màs nuestros cumplidos plácemes; nuestra modesta cuanto entusiasta enhorabuena.

¡Puedan por muchísimos años continuar con fruta su meritoria labor para gloria de Dios y santificación de las almas, y alcancen celebrar prósperamente sus Bodas de diamante y pedrería! Tales son los vivísimos deseos de

JOSEFINA MEAÑO.

en nombre de las Pensionistas de „Welgelegen."

De *St. Jozefs-Gezellen-Vereeniging* had haar Secretaris, den Heer RAFAEL HENRIQUEZ, afgevaardigd, om in aller naam in deze bewoordingen de hulde aan de feestelingen van den dag aan te bieden:

„Na de veel beduidende woorden, die wij daar straks gehoord hebben, zal 't nietige van mijn taal meer in 't oog vallen. Doch op dit feest van volksgeestdrift; op dezen teederen stond van dankbaarheidsbetoon, van luisterlijk herdenken van een glorierijken datum, kan ik als Secretaris en Vertegenwoordiger der *St. Jozefs Gezellen-Vereeniging* van Pietermaai, niet nalaten mijn nederige stem te verheffen in deze zaal, waar zooveel voorname mannen uit 't Geestelijk en Maatschappelijk leven zich bevinden.

't Is reeds een halve eeuw geleden, dat uit Hooge Welwillendheid het zaad van St Dominicus bloemen onder ons werd gestrooid. De grond was moeilijk te bewerken, doch de kweekers hebben goeden bloei voortgebracht. Er zijn nog tal van personen, die zich den dag herinneren der aankomst van wijlen Mgr. VAN EWIJK. Een groote menigte stond daar aan den Waterkant tot vèrop de Breedestraat van Otrabanda in. En daar reed statig de Nieuwe Herder door zijn kudde.

Aller harten koesterden blijde verwachtingen van hem, die op 't woord van Onzen Heiland hier zijn net kwam uitwerpen. En die hoop werd niet beschaamd. De Kerken, die in den loop der jaren onder de P. P. Dominicanen verrezen zijn; de scholen en liefdadigheids-instellingen, die onder hun leiding tot vollen bloei kwamen, spreken van hun ijver en bereidvaardigheid voor het welzijn der kolonie.

Daarom is 't heden een feest van algemeene geestdrift. 't Gouden Jubilé, der Predikheeren in onze Kolonie moet een dag zijn van innige erkentelijkheid voor de Curaçaosche katholieken, ja voor heel het Curaçaosche Volk.

Want zij streefden voor de ontwikkeling en beschaving van het Katholieke Volk. en die kinderen van het Volk zijn op hun beurt nuttig voor de geheele Maatschappij.

De geest van onverdraagzaamheid moge het ontkennen, maar de daden bewijzen in welsprekende taal den zwaren strijd, die door hen voor onze welvaart gestreden werd. Als een levendige dankbetuiging heeft de Kolonie een harer zonen aan St. Dominicus' Orde toevertrouwd, een, die in Holland gezien heeft, hoe stichtend de Orde werkt, en die nu op zijn beurt zijn krachten schenkt om ook hier voor zijn volk te helpen worstelen. De *St. Jozef Gezellen Vereeniging*, wier vertegenwoordiger ik de eer heb te zijn, heeft haar ontstaan te danken aan de Dominicanen.

Een Dominicaan met een edel hart heeft het idee gekoesterd een uitspanningslokaal op te richten voor onze Katholieke mannen, en dank zij de medewerking van Mgr. Van Ewijk kwam die Vereeniging tot stand in 1882. Wel is waar zijn er sinds dien tijd minder roemrijke jaren geweest, doch thans schijnt de voormalige geest weer in de leden te ontwaken en van de jonge krachten van den nieuwen Directeur wordt veel verwacht. Moge de Vereeniging onder der Dominicanen leiding steeds bloeien en allen tot eer en genoegen strekken, opdat altijd moge gezegd worden: Heil den Dominicanen, trouwe bewakers der Katholieke jeugd, weldoeners der Katholieke mannen.

Aan Uwe Doorl. Hoogwaardigheid breng ik de gelukwenschen der Vereeniging voor de groote gave dat U. door de gratie Gods, aan 't hoofd staat van een Vicariaat, waar Uw medewerkers tevens Uw ordebroeders zijn. Aan U, Hoog Eerw pater Vicaris, vertegenwoordiger dier Godvruchtige Orde hier in de Kolonie onze innige erkentelijkheid voor de zielzorg bewezen door de zonen van Uw Orde En aan U. Eerw. Paters, kome toe de hartelijkste dankbetuiging van hen, die werkelijk het grootsche van Uw werk erkennen, van hen die met U willen medekampen in den gemeenschappelijken strijd.

RAFAEL E. HENRIQUEZ.

Wij dachten reeds aan het einde te zijn van het huldebetoon, doch ook een eerbiedwaardige matrone, Mevrouw de Weduwe URSULITA RÖMER-DE POOL trad in het midden der Vergadering en hield zoo rustig en vrijmoedig, alsof het haar dagelijksch werk was de menigte toe te spreken, de volgende keurige rede, die op allen een diepen indruk maakte.

MONSEIGNEUR,

MUI R. P. VICARIO,

REV. CLERO,

Senjores!

Mi a tende hopi bez, koe palabra ta impotente, pa espresa na cierto ocasion, profundos afectos, grandes sensaciones. I esai ta verdad, atami aki en prueba di dje, fatigando mi cabez, pa interpreta loque ta pasa den nos corazon, koe ta sinti nan agobiá, bao di peso di gratitud den es momento tan solemne. I cabez no kier juda pa satisface na sentimiento, de modo, koe mi mester pidi benevolencia di e distinguida concurrencia, pa disimula loque solamente lo ta grito di corazon.

Rev. P., Señores!

50 años a pasa for di dia, koe promer Jioenan di S. Dominico abandonando nan patria dushi i fresco, a pisa playa di nos pober isla tropical y yen di celo y entusiasmo; a tuma riba nan schouder, e cruz pisá, koe tabata destiná pa nan.

For di es tempoe ai, koe nan fatiga y cuidas sin descanso, nan a bai sembrando, den corazon di jioenan di Corsouw, e semilla di amor mas sincero, di estimacion mas profundo. Junto coe severidad di maestro y director, nan a pone siempre e dushi sonrisa di un tata cariñoso y tierno y bao di nan inmediata direccion, a bira pa nos, fácil y agradabel, toer trabao di mas pisá.

I mientrastanto, desde fundadores hásta e ultimo presente; cual tabata semper e obheto constante di tanto afan, cual e incansable interes di henter nan bida? Unicamente y nada menos, koe nos bienestar espiritual y temporal.

Despues di e convencimiento anto è impulsá pa nobel sentimiento, nos kier y mester cumpli awé coe e sagrado deber di manifesta na un acto publico, inmensidad di nos cariño y gratitud, na esnan koe a considera nos como nan jioenan privilegiá. — A jega ora pues, koe nos mester a posede elocuencia di S. Augustin, pa enumera y ensalza coe palabrannn formá coe letter di oro, tur es meritos y virtudnan inalterables, koe a compañan, como guardia di honor, durante medio siglo, pero..... nos insuficencia ta asina grandi, koe solamente e ta permiti nos di imita Rey David, ora profundamente agradecí na su Dios, a sclama:

¿Kico lo mi retribui na mi Señor pa tanto favornan koe mi a ricibi?

Nos ta atreve di repeti mescos: ¿Kico Jo nos devolve na nos bon Padernan, en cambio de tanto beneficionan koe nos a ricibi, cual por ta recompensa pa tanto prueba di bondad, pa tanto lucha y fatiga, pa tanto abnegacion y sacrificio, pa tanto mortonan stimá, koe a cai honrosamente riba es campo di batalla?

Nos voz ta pober i débil y manera mi a bisa caba, nos no tin palabras, pa duna espresion na nos sentimientonan. Dios Omnipotente, deudor di e minimo glas di agua duná den su Nomber, lo premia abundantemente tanto bon obranan.

Digno Jioenan di S. Dominico, bon Wardadornan, e largoe y fatigosa camina di 50 años, tabata pa Boso, mayor parte di vez, sembrá coe sumpinja y regá coe lágrimas di desaliento, pero riba es dia di awe, toer amargura y contrariedad lo ta lubidá, coe solamente e satisfaccion, di mira na Boso pia, e pueblo agradecí y feliz, y cien vez, si tabata posible, lo Boso a duna di nobo vida pa e carnenan.

Sea asina bon anto, Rev. Padernan di acepta como ofrenda riba es dia memorable aqui, di henter nos corazon nos felicitacion, junto coe e ramillete formá coe e dushi flornan di nos gratitud sin límites, nos respet y nos estimacion verdadera. I na nos inolvidable mortonan queridos koe tanto falta ta haci awe, como homenaje di cariño eterno, na nan memoria, nos corona di siempreviva y paz na sus restos. —

Awor, permiti mi dos palabras en particular, di un cordial pabien na es di mas bieuw, na e digno representante di es fundadores, koe no ta existi, na e sacerdote humilde, koe Dios a conserva tanto tiempo cerca nos, pa ocupa e puesto di honor tan mereci, honores koe semper el a rechaza y koe awe e no por ninga, na nos papa Jansen. nos tesoro scondi, koe a bandona patria y famia, pa bin biba meimei di su muchanan, den un hoeki retirá di Pietermaai.

Como Zelatrice di *Cofradia di Sagrado Coerazon* y di *Propagacion di Fe*, na nomber di mi compañjeronan y di henter parroquia di Pietermaai, koe ta pertenece na es Cofradíanan, nos felicitacion sincera y nos bon deseo pa Dios bendiciona y conserva semper, meimei di nos cada dia mas brillante, e piedranan preciosas, di e strea milagrosa di nan Tata y Fundador S. Dominico.

¡Viva Jioenan di San Dominico!

¡Viva nos Padernan Stimá!

Een hartelijk applaus zonder einde bewees hoe zeer deze eenvoudige gevoelvolle woorden van SHON ITA weerklonk gevonden hadden in aller harten.

Hierna stond Mgr. van zijn zetel op om een kort dankwoord uit te spreken.

De Redaktie ziet zich wegens plaatsgebrek verplicht hier het verslag af te breken.

De volgende week zullen wij het verder voortzetten.

Ontwerp-Verordening

tot verhooging der Curaçaosche Pensioenen.

Art. 1. De ten laste van de Koloniale kas aan burgerlijke ambtenaren en aan hunne weduwen en weezen verleende, en niet vervallen pensioenen, worden, gerekend van 1 Januari 1920 af, en die, welke na dien datum zijn of worden verleend, gerekend van het laten tijdstip waarop zij zijn ingegaan of zullen ingaan, met veertig ten honderd verhoogd.

Art. 2. De krachtens deze verordening toe te kennen verhoogiug doet het bedrag van het verhoogde ambtenarenpensioen niet boven f 4.000,— en dat van het verhoog de weduwen- en weezenpensioen niet boven f 2.000,— stijgen

Art. 3. De op het tijdstip van het in werking treden van deze verordening reeds verleende en nog niet vervallen pensioenen, bedoeld in art. 1, worden zonder aanvrage van de belanghebbende verhoogd.

Art. 4. De bedragen, waarop de pensioenen krachtens deze verordening worden gesteld, worden naar boven in volle guldens afgerond.

Art. 5. De krachtens de bestaande bepalingen voorgeschreven kortingen op de pensioenen worden ook toegepast op het verhoogde bedrag dier pensioenen.

Art. 6. De grondslagen van de na de in werking treding der nieuwe salarisregeling te verleenen pensioenen zullen nader geregeld worden.

Memorie van Toelichting.

Door Z. E. den Minister van Koloniën is, den ondergeteekende in overweging gegeven om, — naar aanleiding van het wetsontwerp (Gedrukte stukken Tweede Kamer zitting 1919–1920-334, nos, 1 t|m 15) blijkens hetwelk het in het voornemen lag om, met het oog op de waardevermindering van het geld, de pensioenen ten laste van den Staat enz. gerekend van 1 Januari 1920 te verhoogen, — een overeenkomstigen maatregel ten aanzien van de ten laste van de Koloniale kas verleende en nog niet vervallen, en krachtens de bestaande regelingen nog toe te kennen pensioenen te treffen.

De ondergeteekende moge daarom bij het hiernevensgevoegde ontwerp de regeling dezer aangelegenheid aanhangig maken.

Als het tijdstip, waarop deze verhooging zal worden gerekend te zijn ingegaan, is genomen 1 Januari 1920, aangezien de over 1919 toegekende duurtebijslag op de pensioenen dit jaar, in afwachting van de verhooging, nog niet is toegekend. Bij deze regeling wordt dan de tijdelijke bijslagregeling omgezet in eene vaste verhooging van de pensioensbedragen zonder de beperkende bepalingen voor het genot van den duurtebijslag.

Op het oogenblik is in voorbereiding eene nieuwe salarisregeling welke, naar ondergeteekede hoopt, met 1 Januari 1921 in werking zal treden en waardoor de verschillen de traktementen niet onbelangrijk zullen worden verhoogd.

Daardoor zullen de pensioenen vanzelf hooger moeten worden, zoodat het niet meer noodig zal zijn de pensioenen, die verleend worden met een hooger traktement tot grondslag der berekening, met veertig ten honderd te verhoogen.

Aangezien het echter niet mogelijk is reeds thans eene billijke regeling dier pensioenen vast te stellen, daar de nieuwe salarisregeling nog niet gereed, maar, zooals gezegd in voorbereiding is. en het ondergeteekende gewenscht voorkomt, zoo spoedig mogelijk tot eene verhooging der pensioenen te geraken wordt art. 6 van het ontwerp opgenomen.

Nog in den loop van dit jaar hoopt ondergeteekende voorstellen, betreffende de nadere regeling bij Uwen Raad in te dienen, waarbij het beginsel, neergelegd in art. 2 van het Nederlandsche ontwerp-wet, zal worden gevolgd.

Op dat elke twijfel uitgesloten zij, wordt nog aangeteekend, dat waar in de bestaande bepalingen „pensioenen" voorkomt, als zoodanig zal gelden het verhoogde bedrag, zooals bijv. in 17, 4e. alinea, van P. B. 1899, Nr. 8.

Blijkens den uitgewerkten en toelichtenden staat op de Koloniale huishoudelijke begrooting voor 1921 waren op 31 December 1919 ten laste van de Koloniale kas aan burgerlijke ambtenaren pensioenen verleend tot een gezamenlijk bedrag van f 101 222, — en aan hunne weduwen en weezen tot f 77 063,— Naar deze gegevens berekend, zal het onderwerpelijke voorstel jaarlijks eene vermeerdering van uitgaven voor de pensioenen vorderen van rond f 38 000, — voor de ambtenaren en van rond f 28 000,— voor weduwen- en weezenpensioenen, in het geheel alzoo tot f 65 000,—

Willemstad, den 8n. Juli 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Berichten uit de Kolonie.

DANKBETUIGING.

Ten zeerste getroffen door de talooze bewijzen van sympathie, vereering en erkentelijkheid ons ll. Zondag ten deel gevallen, is het Ons een plicht en een behoefte des harten hier openlijk onzen innigen dank te betuigen aan de geheele Katholieke bevolking en speciaal aan de Heeren en Dames van het Feestcommitté en verdere corporaties voor de schitterende viering van het Gouden jubilé der komst der Paters in de Kolonie.

Moge de Goede God ons blijven zegenen, opdat de arbeid der Paters bij voortduring steeds nieuwe vruchten van hun Apostolaat moge inoogsten.

† FR. MICHIEL GREGORIUS

Apost. Vicaris

FR. MARTINUS LUYCKX

Vicaris Prov.

Curaçao

12 Juli 1920.

Venezuela-Holland.

Bij gelegenheid van het herstel der diplomatieke betrekkingen tusschen Venezuela en Holland werden tusschen de Regeeringen van deze beide landen de volgende telegrammen gewisseld, die wij uit *El Nuevo Diario* van Caracas vertalen:

Carácas, 18 Juni 1920.

Aan Zijn Exc. den Minister van Buitenlandsch zaken.

den Haag

Ik heb de eer aan Uwe Exc. mede te deelen, dat het Congres den 11 Mei het Protocol heeft goedgekeurd, en maak van deze gelegenheid gebruik om aan Uwe Exc. mijn gelukwenschen en de wenschen van de Regeering van Venezuela voor den voorspoed van Holand en het geluk van Hare Majesteit de Koningin aan te bieden.

Het is voor mij een waar genoegen aan Uw Exc, de verzekering te geven van de sympathieke gevoelens, van mijn Gouvernement voor den Heer Engelbrecht, den waardigen gedelegeerde van Holland, wiens beleid al onze hoogachting verdiend heeft.

GIL BORGAS.

Minister van Buitenl. Zaken.

den Haag 2 Juli 1920.

Aan den Minister van Buitenlandsch Zaken van Venezuela.

Caracas.

Zeer aangenaam getroffen door de verzekering uwer wenschen voor Nederland en H. M. de Koningin, heb ik de eer Uwe Exc onzen dank aan te bieden voor deze uwe gelukwenschen, Uwe mededeeling dat het Congres het Protocol heeft goedgekeurd, heeft mij verblijd en ook ik zal het aan de goedkeuring der Staten Generaal onderwerpen.

Met voldoening nam ik kennis van de waardeerende gevoelens der Regeering van Venezuela voor het optreden van den Heer Engelbrecht en het aandeel dat hij had in het herstellen der vriendschappelijke betrekkingen tusschen onze beide landen.

KARNEBEEK.

Minister van Buitenl. Zaken van Nedl.

Arbeid adelt.

De *Curaçaosche Ct.* van de vorige week bevat de Statuten van de *Curaçaosche Vereeniging van Hoedenvlechtsters.* „ARBEID ADELT" op Coöperatieven grondslag in den laatste tijd opricht door den Heer H. J. COHEN HENRIQUEZ, Leider der Hoedenindustrie in onze kolonie.

Van deze Vereeniging vormen het Bestuur de Heeren H. J. Cohen Henriquez, Voorzitter, J. H. Perret Gentil, Onder-Voorzitter, H. A. Willemsen, Secretaris, H. Schotborgh Penningmeester en de dames: Isabel Creften, Maria Abad, en Carmen Namias.

Mère Theophane.

Volgens berichten van de *Surinamer* is de Zeereerw. MÈRE THEOPHANE, die den 2 Juni per SS. *Nikerie* van hier vertrok, den 6 Juni in Suriname aangekomen. Den 18 Juni vierden de Eerw. Zusters Franciscanessen te Nickerie het zilveren feest van hun aankomst aldaar, en vertrok

de Algemeene Overste daarheen om bij dat feest tegenwoordig te zijn. Hetzelfde blad deelt ook mede dat de Zeereerw. Mère Stephane den 29 Jan. het 40 jarig feest vierde harer religieuze professie.

Draadloos Station.

De Amerikaansche Bauxiet-Maatschappij in Suriname heeft van het Gouvernement vergunning verkregen om zoowel te Paramaribo als te Moengo, de plaats in het binnenland waar het mineraal bauxiet gevonden wordt, een draadloos station op te richten.

Directeur Landbouw.

De heer A. Snellen, Secretaris van de Studie-Commissie van het Suriname Studie-Syndicaat, is volgens een particulier bericht benoemd tot directeur van den Landbouw in Suriname.

De heer Snellen is landbouwkundigingenieur, Technisch en Rijkstuinbouw-leeraar.

Een Nederlandsch weekblad voor voor het Buitenland.

Een paar weken geleden bij ons verslag over de laatste Algemeene Vergadering van de „Groep Antillen" van het *Alg. Nederl. Verbond* besprak wij het plan van „Neerlandia" tot het oprichten van een Nederlandsch Weekblad ten gerieve van de Hollanders die in het Buitenland vertoeven.

Op de Hoofdbestuurs-Vergadering den 4de Mei ll. te Dordrecht gehouden, werden over dit plan de volgende inlichtingen verstrekt:

„Het Dagel. Bestuur stelt na in lichtingen van deskundige zijde voor, eerst een proef-nummer uit te geven en te verspreiden op ruime schaal onder de Nederlanders in het buitenland; ook te zenden aan Nederl. Consulaten, benevens de groote maatschappijen voor hun buitenlandsche ambtenaren. Het vraagt daarvoor een crediet van f 500.—.

Het crediet wordt toegestaan. Vastgesteld wordt, dat de keuze der redacteuren aan de orde komt als het plan voor verwezenlijking vatbaar blijkt".

Gouverneur Staal.

Met het SS *Rensselaer*, dat Zondag morgen hier binnenkwam, heeft ook Gouverneur Staal van Suriname de reis van Amsterdam tot Trinidad medegemaakt, waar Z. Exc. door een der Koloniale vaartuigen werd afgehaald, om zijn reis verder naar Suriname voort te zeeteu.

Gedecoreerd.

Behalve de Heer Benjamin de Sola, Nederlandsch Consul te Baranquilla, zijn ook de Heeren C. A. Hellmund, Consul van Nederland te La Guayra en J. N. C. Henriquez, Consul van Maracaibo, benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Openb. Onderwijs voor Curaçao.

Het groot gebrek aan leerkrachten bij het Openbaar Onderwijs in onze Koionie, nu het bovendien steeds moeilijker wordt deze leerkrachten uit Nederland te betrekken, heeft den Heer Meerdink, Inspecteur van het Onderwijs alhier, er toe gebracht, thans van uit Suriname die leerkrachten te verkrijgen, hetgeen blijkt uit de volgende advertentie in het *Gouvernements-Advertentie-Blad* van Suriname.

„Bij het openbaar onderwijs in Curaçao kunnen op de eilanden buiten Curaçao geplaatst worden drie onderwijzers of onderwijzeressen van den 3den rang op de volgende voorwaarde:

Bezoldiging, ingaande den dag van vertrek uit Paramaribo, bij minder dan twee dienstjaren, tijdelijk of vast bij het openbaar of ondersteunend bijzonder onderwijs in Suriname f 1400 —, bij twee tot vier dienstjaren f 1500 —, bij vier tot zes dienstjaren f 1600.—, bij zes of meer dienstjaren f 1800.—

Overtocht naar Curaçao als passagiers eerste klasse.

Dienstverband aanvankelijk voor drie jaren

Bij overgang in vasten dienst gelden de tijdelijke jaren in de kolonie Curaçao mede voor pensioen en kunnen de dienstjaren in Suriname mede geldend gemaakt worden.

Gaat binnen of na drie jaren de betrokken onderwijzer(es) niet in vasten Curaçaoschen dienst over, dan zal na het verstrijken van dien termijn vrije overtocht naar Suriname worden verleend.

Schriftelijke aanmelding vóór 21 Juni a. s. bij den Inspecteur voor het Onderwijs.

Hof van Justitie.

Met het SS. *Rensselaer* is de Heer F. G. Schalwijk, nieuw benoemd lid van het Hof van Justitie in onze kolonie, met echtgenoote en kind vorige Zondag hier aangekomen.

Een Stuk Geschiedenis.

Onder bovenstaanden titel bevatte het *Koloniaal Weekblad* van 17 Juni het volgende stukje van de hand van den Cronieksschrijver van Curaçao:

„De *Amigoe di Curaçao* deelt mee, dat het 11 Juli a. s. vijftig jaren geleden zal zijn, dat de Dominicanen hunnen arbeid in de kolonie begonnen. Op dien dag zette Monseigneur Van Ewijk met drie ordebroeders voet aan wal, nadat twee jaren vroeger de kolonie aan de zorgen dezer orde officieel was toevertrouwd. Ook zonder blinde bewondering te koesteren voor het werk dezer Missie kan men erkennen, dat hare arbeid gezegend is geweest en in menig opzicht der kolonie tot zegen gestrekt heeft. In hare archie ven zal een schat van kennis liggen voor de kennis ook der economische geschiedenis van de kolonie. Voor eenige jaren heeft de heer Dahlhaus ook daaruit geput, toen hij zijn geschiedkundig overzicht van het bij zonder onderwijs schreef. Het zou velen niet ongevallig zijn, wanneer de kerk in dit jubileum aanleiding mocht vinden, bijv. in een gedenkboek wereldkundig te maken de geschiedenis der Missie in de afgeloopen halve eeuw, voor zoover deze voor openbaarmaking vatbaar en geschikt is".—

Wij kunnen den schrijver van bovenstaande regelen mededeelen, dat aan zijn verlangen reeds voldaan is. Tot nu toe hebben wij van dit Gedenkboek geen melding gemaakt, omdat wij niet wisten hoever de druk en de afwerking van dit boekje gevorderd was, dat in Holland ter perse zou gaan en waarvan de kosten buitengewoon hoog zouden loopen in verband met de papier- en cliché prijzen.

Juist Zondag morgen toen het Jubilé met de Pontificale Hoogdienst een aanvang nam, kwam de *Rensselaer* de haven binnen, die de eerste bezending van dit Gedenkboek aan boord had.

Velen zullen het al reeds onder de oogen gehad en met zeer veel voldoening doorbladerd, gelezen en aan den schat van illustraties hun oogen verlustigd hebben.

Dit Gedenkboek draagt ten titel: *Gouden Jubileum der Dominicanen-Missie op Curaçao W. I. 1870—1920.*

De buitenband draagt aan de voorzijde behalve het wapen der Orde, de kaartjes der 3 Benedenwindsche eilanden en aan de achterzijde die van St. Martin, Saba en St. Eustatius.

Het is een mooi 8° deel van bijna 200 bladzijden en bevat 65 foto's.

In 8 hoofdstukken behandelt het Gedenkboek: 1. Begin en ontwikkeling der Missie vóór 1870. 2. De overdracht der Missie aan de PP. Dominicanen in 1870 De Curaçaosche Missie van 1870-1920. 3. Parochieele zorgen. 4. De Missie en het Onderwijs. 5. De werken van Liefdadigheid:

a. Armenzorg. *b.* Weezenzorg *c.* Ziekenverpleging. Het St. Elisabeth's Gasthuis. *d.* Leprozen- en Kraakzinnigen-Verpleging.

6. Sociale Werken. *a* Vereenigingsleven. *b.* Hoedenvlecht-Industrie. *c.* Coöperatieve Vereeniging en Nijverheid. 4. De St Vincentiusstichting.

7. Het Apostolaat der Pers.

8. Gods zegen.

Verder vullen 5 bijlagen het werk aan:

1. Lijst der werkjes sinds 1870 door de Missie uitgegeven.
2. Lijst der Missionarissen van 1870 — 1920.
3. Lijst der Eerw Broeders van 1870 — 1920.
4. Geestelijke staat van het Apostolisch Vicariaat van Curaçao van 1870 — tot 31 Dec. 1920.
5. Staat van de afzonderlijke parochies der Missie over het jaar 1918.

Dit Gedenkboek mag ten volle „een Stuk Geschiedenis" genoemd worden en wèl een zeer interessant Stuk Geschiedenis van alles wat er door de R K. Missie voor het zielenheil en de beschaving van het Katholieke volk in die 50 jaren verricht werd.

Dividend K. W. I. M.

De K. W. I. M. keert over 1919 16 pCt. uit, de Kon. Ned. Stoomboot Maatschappij 20 pCt.

Nieuwe Stichting.

Met het SS. *Crynssen* dat deze week Woensdag 14 Juli uit Amsterdam vertrokken is, maken de reis naar Curaçao mede: de Eerw frater Radulfus Hermes, onlangs afgetreden Superior Generaal van de Congregatie der Fraters van Tilburg en Oud-Inspecteur van het Bijzonder Onderwijs in onze Kolonie. Bovendien komen er ook een 7 tal nieuwe Zusters van de Congregatie van Schijndel mede, die belast zullen worden met de Scholen van Sta Rosa en het nieuw op te richten opvoedingsgesticht voor verwaarloosde meisjes. Ook 3 Zusters van de Congregatie van Roosendaal komen de leerkrachten van het Bijzonder Onderwijs versterken.

Een Academisch Proefschrift.

Op den 15 Juni ll. behaalde aan de Universiteit te Leiden het Doctoraat in de Staats-Wetenschappen Mr. K. H. Corporaal, juridisch Ambt. bij het Bureau voor den industrieelen eigendom, en plaatsvervangend lid van den octrooiraad, geboren te Cheribon.

Op zich zelf beschouwd is dat niet zoo vermeldenswaardig, maar wel dat bovengenoemde doctorandus tot stof voor zijn dissertatie gekozen had: *De internationale betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela van 1816—1920.*

Het valt wel toevallig samen dat bijna ter zelfder tijd dat de Heer Corporaal te Leiden op dit proefscgrift doctoreerde, juist weer de vriendschappelijke betrekkingen tusschen deze beide landen hersteld werden, nadat zij de laatste 12 jaren weder onderbroken waren geweest.

Er zijn proefschriften en proefschriften. Soms beslaan zij niet meer dan 20 of 30 bladzijden. Dit van den Heer Corporaal is een zwaar boekdeel in groot 8o. van bijna 700 bladzijden. En ook dit zegt nog maar weinig.

Men moet het doorgebladerd en de lijst van geconsulteerde werken (135 nrs) ingezien hebben, om zich een denkbeeld te kunnen vormen van de enorme, uitgebreide, zoo verwikkelde stof, die de schrijver verwerkt geordend en tot een geschiedkundig geheel vereenigd heeft.

Onder de geconsulteerde werken b.v. komen voor: al de jaargangen van 1816 tot 1919 (op 3 jaargangen na) van de *Curaçaosche Courant*, de 20 laatste jaargangen van de *Amigoe di Curaçao*, die deze schrijver geheel heeft doorgewerkt om deze geschiedenis te schrijven. Reeds in 1875 verklaarde Minister van der Does de Willebois in de Tweede Kamer: „het dossier Venezuela-Holland (is) een zeer verward kluwen, waaraan nog menige hand ter ontwarring van den draad geslagen tal moeten worden."

Zoo krijgt men eenig denkbeeld van den reuzenarbeid, die dit proefschrift vertegenwoordigt. En voor de geschiedenis onzer Kolonie, én voor die van Venezuela, zoowel van ieder op zich zelf, als van de aanrakingspunten tusschen deze beide landen, is dit werk een niet hoog genoeg te waardeeren aanwinst. Niet alleen de jurist en de diplomaat, doch ook de historicus vindt hier een rijke bron om zijn weetgierigheid en wetenschappelijke kennis te bevredigen. Voor de verschillende departementen van ons Koloniaal Bestuur zal dit standaardwerk een onmisbare vraagbaak blijven, die oplossing geeft voor de historische en de actueele verhoudingen op rechtskundig, commercieel en historisch gebied tusschen onze Kolonie en de naburige Republiek.

Wij wenschen den schrijver geluk met zijn monumentaal werk en brengen Zijn Ed. ons oprechten dank voor het ons toegezonden presentexemplaar, dat voortaan een eereplaats zal innemen in onze bibliotheek.

Gelijkstelling.

ANTWOORD van den heer **de Graaff**, Minister van Koloniën. (Ingezonden 16 Juni 1920.) op de Vragen van den Heer van Vuuren.

I. Voordat volledig uitvoering kan worden gegeven aan het in de wetten van 26 Maart 1920 (*Staatsblad* nos. 130 en 131) nedergelegd beginsel van bekostiging op den voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs, zullen de in Suriname en Curaçao bestaande regelingen betreffende de ondersteuning van eerstgenoemd onderwijs in over eenstemming moeten worden gebracht met dat beginsel gelijk het in het Moederland uitgewerkt zal worden. De ondergeteekende zal zooveel mogelijk bevorderen dat de daartoe vereischte herziening van de betrokken verordeningen — welke ter hand genomen zal worden zoodra de aanhangige Lageronderwijswet door de Tweede Kamer zal zijn aangenomen en de tekst daarvan in de beide koloniën bekend zal zijn — zóó tijdig tot stand komt, dat de nieuwe regeling nog in den loop dit jaar een begin van uitvoering kan worden gegeven.

II. Intusschen is reeds overleg geopend met de Gouverneurs om op den grondslag van de bestaande regelingen de gelijkstelling van de bezoldigingen te doen verwezenlijken.

De daarvoor noodige kredieten zullen, zoodra de bedragen bekend zijn, worden aangevraagd.

WELKOM. Met het SS. *Philadelphia* zijn deze week Dinsdag Pater J. Raemakers, Vicaris en Pater Fr. Simonis van Puerto-Rico hier aangekomen. Jammer dat de boot hier eenige dagen te laat aankwam, zoodat deze Paters van het feest van hun ordebroeders 11 Zondag niet konden getuigen zijn.

De uitkeeringen ten behoeve van het bijzonder onderwijs in Suriname zullen bij de onder I bedoelde herziening der op dit stuk geldende voorschriften niet langer afhankelijk worden gesteld van kosteloosheid van dat onderwijs.

Het ligt in de bedoeling het verkrijgen van aanspraak op die uitkeeringen te verbinden aan de vervulling van overeenkomstige voorwaarden als ten aanzien van gelijke voorziening in het ontwerp-Lager onderwijswet bedongen worden.

III. Mocht het blijken, dat de onder II bedoelde herziening van verordeningen niet binnenkort tot stand zal kunnen worden gebracht, dan is de ondergeteekende bereid te overwegen de verleening van geldelijken steun aan het bijzonder onderwijs in beide koloniën op den grondslag van het ten deze en de voormelde wetten vervat beginsel.

Phosphaat.

Het Deensche SS. *Oluf Maersk* groot netto 5088 M³. gezagvoerder A. J. Petersen, komende van Rouan, is te New Port den 25 Juni aangekomen, heeft daar een lading phosphorzure kalk van 2.971.800 KG. ingekomen en is den 2 Juli na in onze haven te hebben gebunkerd met bestemming naar Stettin vertrokken.

Nederland.

De rijksmiddelen hebben over de maand April 1920 opgebracht f 36,262,729 tegen f 24,577,293 in dezelfde maand van 1919. De opbrengst over de vier eerste maanden van dit jaar bedroeg f 124,887,005 tegen f 80,508,492 in 1919, alzoo een vermeerdering aantoonende van f 44,306,512.

Officieele Berichten.

Van de vorige week

Aan den Gezaghebber van Aruba H. J. Beaujon is op grond van tienjarigen onafgebroken dienst in de kolonie een jaar verlof naar Nederland verleend.

Mej. A. C. Winkel is eervol ontheven van haar werkzaamstelling bij het openbaar onderwijs alhier; Mej. J. J. E. S. Krafft is tijdelijk werkzaam gesteld aan de Wilhelminaschool, en Mej. W. C. E. Schrils aan de Hendrikschool.

Aan den onderwijzer 3e klasse in de kolonie A. R. Beaujon is tot herstel van gezondheid een jaar verlof naar Nederland verleend.

Aan den klerk van Aruba E. Irausquin is op grond van tien jarigen onafgebroken dienst in de kolonie, een jaar verlof verleend.

De gouvernements-geneeskundige van Aruba H. E. Oduber is overgeplaatst naar Curaçao, met standplaats St Sebastiaan; J. A. Abercrombie van St. Eustatius naar Aruba, en D. L. Ellis, tijdelijk op op Saba, overgeplaatst naar St. Eustatius.

De fuseliers P. Bekkema en B. Eppinga zijn op verzoek eervol ontheven van hun werkzaamstelling bij de politie.

Bevorderd zijn: tot adjunct-commies, de klerk P. H. van Leeuwen; tot eersten klerk, de tweede klerk C. F. Boskaljon; en tot tweeden klerk de tweede beambte H. L. Perret Gentil.

Aan den 3e kommies 2e klasse op Bonaire A. Nicolaas is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend, en P. J. W. de Vos is met die werkzaamheden belast.

De hulpopzichter bij den vuurtoren te Boca Spelonk op Bonaire L. P. Hart is in activiteit hersteld.

Aan den hulpbrievenbesteller E. C. Kibbelaar is om gewichtige redenen veertien dagen verlof naar Aruba verleend.

Aan den bode ter Gouvernements-Secretarie Victor Martis is tot verder herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

Aan den hoofdagent van politie H. R. Gearda is op grond van tien jarigen onafgebroken dienst in de kolonie, een jaar verlof verleend.

De militairen G. Zijlstra en H. de Vries zijn op hun verzoek eervol ontheven van hun werkzaamstelling bij de politie.

Aan den hulpseiner bij den post voor D. T. alhier F. A. Labega is veertien dagen verlof verleend.

De heer R. R. Muskus is tijdelijk benoemd tot tweede beambte, en werkzaam gesteld ter Administratie van financien.

Aan den kommies 2e klasse P. W. Lamping is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Aan den Adjunct-commies alhier J. P. E. Gorsira is op grond van tien jarigen onafgebroken dienst in de kolonie een aar verlof verleend.

GETROUWD.

J. Appel Jr

MET

Maria Urdaneta

Maracaibo 24 Juni 1920 2—2

Buitenland.

Wat Italie met zijn oorlogvoeren bereikt heeft!

De Italiaansche pers schijnt buitengewoon content over het te San Remo behaald succes! Ze doet juist als iemand, die in zijn verlangens en illusies teleurgesteld, zijn gezicht plooit tot een glimlach om zijn wrevel te verbergen. Italië gaat, zoo zegt de *Tribune*, een schoone toekomst tegemoet. Zilver, metalen, steenkolen in buitengewone hoeveelheid en van de beste kwaliteit, die in het hem toegekend gedeelte van Klein Azië worden aangetroffen, zullen Italië in staat stellen zijn industrie uit te breiden en groote nationale kapitalen te beleggen. Volgens de *Giornale d'Italia* heeft Italië, met behoud der onafhankelijkheid van Turkijë, toch een complex van rechten gekregen in een uitgestrekt gedeelte van Klein-Azië; de toekomst zal nu leeren, zoo merkt hij op, of wij dit recht, met zooveel moeite en offers gekregen, zullen weten te verwezenlijken. Alleen had volgens hem het recht van Italië, op het kolenbekken van Heraclea wel meer energiek en gelukkiger kunnen zijn. In dezelfde geest laten zich ook de *Corriere d' Italia*, de *Giornale del Popolo* en de *L'Eppoca* uit.

Italië is dan eindelijk uitbetaald en heeft zijn oorlogsloon ontvangen.

26 April werd het verdrag van Londen gesloten. En hiermee is Italië in den oorlog gesleept, met al zijn geldelijke bronnen en menschenlevens; hiermee heeft het zich aan de Entente verbonden op leven en dood; heeft het de met zweet verdiende spaarpenningen van zijn zonen opgeëisicht om op te heffen het prestige en de macht der plutocratische natie's Vijf millioen menschen geworpen in het oorlogsvuur; 500.000 dooden op het slagveld; een millioen invaliden; de schoonste oorlogsbodems in den grond geboord; de handel tot stremming gebracht; drie van de schoonste provincie's platgetrapt; de voornaamste steden doén leven onder schrik en angst; de financiën bezwaard met 80 milliard schuld; de levensstandaard gestegen tot het ongeloofelijke toe; een revolutionnaire woede, broeiend onder de puinhoopen en verwoestingen; onmenschelijk lijden en leed, ten deele uitgeschreid bij de graven. En Italië heeft zijn oorlogsloon nu ontvangen!

Sonnino en Salandra zijn niet meer.... hun naam is een droeve herinnering; hun personen zijn schaduwen. Maar hun politiek leeft voort in den afkeer der natie, die zich nu de ontgoocheling bewust wordt. Het verdrag van Londen was een spel om te verblinden den nationalen trots, een strik, gespannen door mannen van hetzelfde ras, van den zelfden bodem, en in stilte verbonden met den vreemdeling. En hiermee vertolk ik niet mijn gevoelen, maar dat van het Italiaansche volk zelf. Zij erkennen allen eenparig, dat het sluiten van het verdrag in de wereldgeschiedenis moet vermeld worden als een fout, die Italië heeft begaan.

Het verdrag van Londen verzekerde aan Italië de eilanden van Istrië. Maar tot vergoeding voor zijn 500.000 dooden heeft het er slechts êên gekregen; beloofde Dalmatië en de aangrenzende eilanden en in het nieuwe compromis rept men er geen woord over; stond toe volle souvereiniteit over de eilanden in de Aegeïsche Zee en het Turksch verdrag stond die af aan Athene En zoo zouden wij nog andere punten, andere beloften kunnen opdiepen uit het verdrag, die voor Italië tot de schoone illusies zullen blijven behooren. Het verdrag sprak van een geëvenredigde verdeeling der koloniën en met moeite slaagde men er in, een regeling te verkrijgen op zandgronden, ontoegankelijk voor elk werk der beschaving. Men beloofde een betere positie betreffende zijn Europeesche markten en na 18 maanden onderhandeld te hebben, is Italië gedwongen tot broodrantsoeneering over te gaan

Zijn dooden, zijn invaliden, de door bommen geteisterde steden, de ellende, die den oorlog economisch-sociaal heeft gebracht, dit alles doet levendig begrijpen, met hoeveel recht men den Paus heeft uitgesloten, om als vredesbemiddelaar bij de onderhandelingen op te treden.

Alleen artikel 15 heeft men tusschen de vele clausulen van het verdrag toegepast. Het liberalisme is hiermee tevreden gesteld, ook al is Fiume gepasseerd, ook al zijn de hinderlagen in het Westen en Oosten nog groot, ook al sluit men voor Italië niet de mijnen van Azië

Het verdrag van Londen is een product van het liberalisme. Zij zijn de schuld, dat het vroegere Italië er niet meer is, het Italië, dat gedurende de jaren van den oorlog heeft geleden en gebloed.

Salandra en Sonnino hebben zich wel voor het vaderland verdienstelijk gemaakt! Met hen is het liberalisme hier in Italië in het graf gedaald.... onbeweend.

Het verdrag van Londen was de laatste manifestatie van zijn macht; de laatste uitwendige vorm van zijn dominium. Het is zijn zending begonnen met de eenheid van Italië uit te roepen ten koste van den Paus; en eindigt deze zending door zelf uiteen te spatten. En in zijn ondergang ligt de bestraffing van zijn schuld, en ongeschiktheid.

Hoe het Turkije zal vergaan.

Turkijë zal in Europa slechts een klein gebied romdom Constantinopel behouden: 60 K.M. lang en 40 K.M. breed. Geheel Thracië, het schiereiland Gallipoli inbegrepen, wordt aan Griekenland toegewezen. De Turksche regeering verliest haar geheele recht van controle op de zeeëngten der Dardanellen en van den Bosporus, welke onder de hoede zullen komen van de intergeallieerde commissies. Alle vestingen aldaar zullen ontmanteld warden.

In Klein-Azië wordt een onafhankelijke Armeensche staat gevestigd. Deze staat omvat de districten van Moesj, Bitlis en een gedeelte van Erzeroem. Het zal een uitgang krijgen naar de Zwarte Zee door Batoem, welke havenplaats geinternationaliseerd wordt.

Smyrna en het aangrenzende gebied zullen aan Griekenland blijven behooren, dat dit gebied reeds een jaar lang bezet houdt.

De sultan zal in Klein-Azië het gebied behouden, dat ten Noorden van een lijn ligt, die bij de uitmonding van de Seihun, ten N.W. van de golf van Alexandrette begint, genoemde rivier volgt, vervolgens schuin door Cilicië gaat, tusschen Marasj en Aintab door, verder evenwijdig aan den spoorweg van Bagdad loopt op ongeveer 50 K.M. afstand ten Noorden daarvan.

De gebieden ten Zuiden van deze lijn zullen den Arabischen Staat vormen die echter nog niet definitief georganiseerd is.

Wat Syrië betreft, het mandaat over dezen Staat is aan Frankrijk toegewezen, Engeland krijgt het mandaat over Palestina en over Mesopotamië, terwijl 25 % van de petroleumproductië in dat laatste gebied aan Frankrijk is toegekend.

Er is daar *een rijke voorraad* aan petroleum, benzine enz.

De lijnen van het Bagdadnet, die buiten de nieuwe grenzen van Turkijë liggen, en de gebieden doorkruisen, welke onder het mandaat van Frankrijk en Engeland komen, zullen onder de controle van deze landen komen. Wat de spoorlijnen in Turkijë zelf betreft, deze zullen door een Engelsch-Fransch-Italiaansch consortorium bestuur d worden.

De Turksche regeering moet een bijzondere overeenkomst onderteekenen, welke tusschen Frankrijk, Engeland en Italië gesloten is.

Bij dit verdrag is bepaald, welke bijzondere voorrechten de drie genoemde lande zullen krijgen. Italië zal deze krijgen in de vilajets Konia en Adalia, en een gedeelte van het mijngebied van Heraclea; aan Frankrijk zijn bijzondere voorrechten verleend in Cilicië.

Het katholieke protectoraat wordt opgeheven. De Heilige Ptaatsen zullen onder de hoede komen van een Britsche commissie, onder controle van den Volkenbond.

Een roman uit het werkelijke leven.

De correspondent van de „*Gobe*" te New-York seint, let wel: seint volgens het „Hbl." een sensationeel verhaal van een particuliere detective, die zijn eigen zoon arresteerde. Een bende indringers had maandenlang de buitenwijken onveilig gemaakt. Zeer brutaal traden de heeren op: zij belden ergens aan, hieden de dienstbode met revolver in bedwang, traden dan gemaskerd binnen en wisten onder bedreiging der bewoners vaak met een aanzienlijke buit weg te komen. Zoo brutaal werd de bende, dat zij vooruit haar komst schrifteljk aankondigde! Een zakenman, die ook een dergelijke aangename aankondiging ontvangen had, nam den detective Bronson in den arm. Deze stelde zich verdekt op en nadat hij drie avonden vergeefs gewacht had, verschenen den vierden avond drie gewapende gemaskerde mannen, die binnengelaten werden; in de gang kwam de bewoner hen tegemoet. De detective ging plotsling achter hen staan: „hands up", riep hij, drie paar handen gingen de hoogte in, drie revolvers vielen op den grond. Daarop gelastte de detective hen, hun maskers af te doen. Twee van de drie deden dit, de derde weigerde. Onder bedreiging met zijn revolver gelastte Bronson hem het voorbeeld zijner kameraden te volgen. „Goed", was het antwoord, „maar bedenk, dat ik u dit had willen besparen". Bronson liet van verbazing haast zijn revolver vallen: hij stond tegenover zijn eigen zoon! Toen volgde een vreemd tooneel; de zoon trachtte vader te overreden hem en zijn metgezellen te laten gaan, belovende een ander leven te zullen leiden.

Bronson bleef zijn revolver op het drietal gericht houden, dacht diep na en gelastte de drie mannen voor hem uit te loopen; hij bracht ze alle drie naar de gevangenis.

Van daar uit zond de zoon een gelukwensch aan zijn vader, dat hij zoo sterk geweest was aan de verleiding weerstand te bieden om hen vrij te laten. Hij betuigde daarin, dat hij trotsch was op zijn vader.

Wederkeerig is deze trots vermoedelijk minder groot.

Bijblad van de Amigoe di Curaçao

Koloniale Raad.

(Wenschelijkheids-Begrooting)

Voorloopig Verslag.

(Vervolg)

Aanleg van telefoon tusschen Oranjestad en Sabaneta.

Een luxe-uitgaaf, aldus het oordeel van verscheidene leden. De noodzakelijkheid van deze verbinding werd door die leden niet ingezien en vroegen ze ingelicht te mogen worden omtrent het zielental van Sabaneta.

Andere achtten het onverantwoorlijk dit crediet niet toe te staan. Sabaneta is zeer ver van de stad verwijderd en indien men den dokter per ezel of per wagen moet halen, gaan daar soms uren mee heen.

Aanleg van een nieuwen steiger op de reede van Kralendijk.

Enkele leden meenden, dat het belang van dezen steiger de uitgaaf niet zou billijken. Het zijn immers — naar het oordeel dier leden — meest kleine zeilschepen, die Bonaire binnenloopen en voor die is de bestaande steiger immers voldoende.

Andere leden vonden dit werk wel degelijk noodig. Met klem betoogden ze de wenschelijkheid hiervan en toonden aan, dat er juist in den laatsten tijd verscheidende groote zeilschepen daar veel nut van zouden kunnen hebben.

Aanleg van telefoon tusschen Kralendijk en Rincon.

Hiervan geldt mutatis mutandis, wat omtrent den post voor de telefonische verbinding tusschen Oranjestad en Sabaneta op Aruba gezegd is.

Aanschaffing van een brandspuit (Bonaire).

Verwezen kan worden naar het bij dezen post voor Aruba opgemerkte

Inrichting van het tegenwoordige schoolgebouw te Philipsburg tot wonig voor doorreizende ambtenaren.

Eenige leden vonden dezen post overbodig.

Andere spraken zich, vooral op grond van onbekendheid met plaatselijke toestanden, ten gunste daarvan uit.

Ad 2o. sub a.

De meerderheid der leden verklaarde zich voor dezen post, doch dan onder de voorwaarde, dat de voorschotten — waarvan enkele niet graag hadden dat de rente door het Bestuur gederfd zou moeten worden en andere dit geen bezwaar vonden met het oog op het feit, dat het hier het bevorderen van een volksindustrie geldt — onder behoorlijke comptabele contrôle en goede waarborgen verleend zullen worden.

Wie bepaalt b. v. de prijzen der hoeden, die de menschen komen verkoopen?

Ofschoon het verschil tusschen de voorschotten voor Bonaire en Curaçao eenigszins verklaard wordt door het feit, dat er op Bonaire in meerdere mate gedaan wordt aan het vlechten van *fijne* hoeden dan op Curaçao, waardoor, als van zelf spreekt, de kosten daar hooger zullen zijn, meende men toch dat dit de verhouding van 10 : 1 niet genoegzaam verduidelijkt.

Gaarne werd men hieromtrent ingelicht.

Een lid meende te weten, dat er indertijd over gesproken is, dat er uit Nederland iemand zou komen om de regeling van de inrichting der hoedenvlechtnijverheid op coöperatieven grondslag voor te bereiden. Men vroeg hoe het hiermee staat.

Ad 2o. sub b.

Algemeen was men het er over eens, dat een ambachtsschool hier in een dringende behoefte zal voorzien en was men dan ook, mits er voldoende waarborgen voor de richtige besteding der beschikbaar gestelde gelden geboden worden en er uitgaans- en spaarkassen worden ingesteld voor de jongens, bereid aan deze post mede te werken.

De meeste leden betreurden het echter, dat het Gouvernement dit op schouders van anderen laat rusten, vooral waar nu weer het ambachtsonderwijs in handen gegeven wordt van personen of corporaties, waarover in 't algemeen contrôle zeer moeilijk is.

Onderwijs moet zijn staatszorg, zoo redeneerde de meerderheid. Wie er belang bij heeft een gedeelte van deze zorg voor zich te nemen, moet daarvan al de gevolgen dragen.

Niet alleen zag men het in het algemeen niet gaarne dat particulieren zich met een deel van de staatszorg belasten, doch vooral had men er bezwaren tegen, dat zoo veel werd overgegeven in één hand, n. l. van de Missie.

Men betreurde het dan ook, dat het Bestuur in deze niet meer diligent is geweest.

Een lid merkte op, dat het ambachtsonderwijs in quaestie ten eenenmale in handen van de Missie moet zijn, omdat het Gouvernement de kosten niet kan betalen.

Hiertegen werd opgemerkt, dat dit argument niet opgaat, waar toch immers gelijkstelling van bijzonder en openbaar onderwijs gevraagd wordt, terwijl de eischen van de door de Missie beheerde instellingen telkens hooger worden.

Gevraagd werd, wie de kinderen zal moeten aannemen voor bedoelde ambachtsschool en of het vaststaat dat geen kinderen op grond van geloof uit de school zullen worden geweerd.

Men juichte toe, dat, naar uit de toelichting scheen te blijken, het ook het streven zal zijn om de Petroleum Maatschappij alhier in de gelegenheid te kunnen stellen haar technisch personeel ter plaatse te kunnen betrekken.

Gevraagd werd echter, of er maatregelen getroffen zijn om de Curaçaonaars in hun verdiensten te beschermen, m. a. w., dat deze niet maar steeds veel minder behoeven te blijven verdienen dan vreemdelingen, die hetzelfde werk op dezelfde wijze presteeren.

Ook in hun rechten moeten zij beschermd worden.

Bevat het gerucht, dat bij de Curaçaosche Petroleum Maatschappij een persoon, die een betere betrekking ergens anders kon krijgen, daartoe niet in de gelegenheid gesteld is, eenigen grond?

Ad 2o. sub c.

Mits onder behoorlijke commercieele contrôle bestaat hiertegen geen bezwaar.

Ad 2o. sub d.

Met groote belangstelling hadden verschillende leden kennis genomen van de voornemens, welke het Bestuur koestert ten opzichte van de verbetering van den economischen toestand van de bevolking in de kolonie. Des te grooter was die belangstelling, omdat het hier gelden credieten tot opvoering van den landbouw in uitgebreiden zin op een geheel andere wijze, dan tot nu toe werd toegepast, een wijze, welke ook naar de meening dier leden, wel in staat is een eenigszins optimistisch standpunt te rechtvaardigen.

Waar het overal ter wereld een streven is om het gebrek aan werkvolk door machinale krachten te vervangen, is het, naar het oordeel van verscheidene leden, ernstig aanbevelenswaardig om „het algeheele ommekeer van het (landbouw) bedrijf" in ook dat opzicht in overeenstemming met den geest des tijds te doen plaats hebben.

Men wist van personen, plantageeigenaren, die reeds met groot succes werken met kleine landbouwmachines.

Een lid had echter van de voorgenomen pogingen van het Bestuur hoegenaamd geen verwachtingen. De resultaten van de toch reeds toegepaste gouvernementsaanmoedigingen ten deze waren niet van dien aard om eenig optimisme te rechtvaardigen.

Dit lid zou gaarne willen weten hoeveel men ongeveer schat, dat de gemiddelde melkopbrengst per koe meer zal bedragen bij verandering van voedsel op de beschreven methode.

Datzelfde lid vroeg hoeveel arbeiders men denkt, dat gemiddeld voor een plantage benoodigd zal zijn voor het intensieve bedrijf als in de toelichting op bladz. 10 aangegeven en hoeveel de arbeiders gemiddeld zullen komen te verdienen.

Naar aanleiding van de plannen tot verschaffing van molens en putten aan den kleinen man, die van ooft- en groenteteelt zijn werk maakt, verzocht het lid aan het woord de overlegging van het Reglement van de Landbouwleenbank alhier, zoomede het laatste verslag en de balans van genoemde bank. Hij stelde hierbij verder de vraag of het gebleken is, dat de menschen, die gelden van die Bank geleend hebben, uitsluitend door hun bedrijf vooruit gegaan zijn.

Deze laatste vraag werd gedaan naar aanleiding van het algemeen uitgesproken oordeel, dat juist die kleine man, slechts dan vooruit kan gaan wanneer hij onder strenge contrôle staat.

Gevraagd werd (steeds nog hetzelfde lid) of er voldoende afzetgebied is voor de aloë van Aruba.

Wat verdient de arbeider gemiddeld daar aan dit bedrijf?

Wordt er nog gebruik gemaakt van de zookovens welke indertijd op advies van den Districtmeester Beaujon besteld zijn? Zoo ja, voldoen ze?

Ofschoon met groote ingenomenheid, ziet men toch — waar vroeger door een andere handelwijze een gevoelige klap aan eigenaren van groote plantages is toegebracht door het onrechtmatig ontnemen van weidegronden — met verwondering, dat er nu zoo angstvallig voor gewaakt wordt de gouvernementsgronden van voldoende weide te voorzien, opdat den grooten plantageeigenaren geen overlast wordt bezorgd.

Het deed eenigen leden groot genoegen, dat er nu eindelijk — ofschoon indirect — erkend wordt, dat de politie op Curaçao niet goed is. Jaren en jaren toch heeft de Raad op dit aambeeld gehamerd en evenzoovele malen werd van de Bestuurstafel volgehouden, dat de politie niet zooveel te wenschen overliet als werd beweerd.

Naar aanleiding van de mededeeling, dat het voornemen bestaat de voorschotten, altans aanvankelijk renteloos aan de planters te verschaffen, merkte een lid op, dat hij het in het algemeen verkeerd vindt gelden renteloos beschikbaar te stellen.

Een lid zag gaarne, dat bij het eischen van zekerheid het stelsel van onderlinge hoofdelijke aansprakelijkheid der voorschotnemers zou worden toegepast.

Alle overige leden waren hier echter sterk tegen daar dat stelsel waarschijnlijk de geheele zaak zal doen mislukken.

Naar aanleiding van de maatregelen in het belang van de zoutindustrie op St. Martin, werd gevraagd hoe het met de quaestie van het voorgenomen onderzoek naar de zout-concessies op dat eiland staat.

De meeste leden vonden het niet goed gezien om ook een voorschot te geven voor het aanschaffen van een schoener.

Een lid was het daarmee niet eens. Hij vond, dat, waar men voorschotten kon verleenen tot bevorderen van landbouw en zoutbedrijf, dit ook kon gedaan worden om een schoener aan te schaffen, wanneer dit in het belang van een van beide noodig voorkomt.

De leden eerst aan het woord bleven echter bij hun meening, daar een schoener volstrekt geen specifiek vereischte is voor de uitoefening van het zoutbedrijf, maar tot tal van andere doeleinden kan worden gebezigd.

De vraag werd onder de oogen gezien, wie de belasting zal moeten betalen van huisjes op de beschikbaar te stellen bouwterreinen. In overweging wordt gegeven den huurprijs dier grondjes zoodanig te stellen, dat daaronder de betrekkelijke belasting begrepen is.

Ad 2o. sub. g.

Waar men mee kon gaan met het denkbeeld om overtochtsgelden toe te kennen aan de zustersverpleegsters van het krankzinnigen- en leprozengesticht, verklaarde de meeste leden er zich sterk tegen om die vergoedingen in het algemeen uit te strekken tot de zusters van het gasthuis. Deze inrichting toch is een met winst werkende onderneming. Wel is waar worden in die inrichting gouvernements-patiënten verpleegd, maar dit geeft op zich zelf den verpleegsters, die geen ambtenaren zijn, geen aanspraak op overtochtskosten.

Men gaf daarom in overweging de omschrijving van den post zoodanig te wijzigen, dat duidelijk blijkt, dat slechts aan de zustersverpleegsters, die een bepaald aantal jaren in een der beide eerstgenoemde inrichtingen werkzaam zijn geweest, vergoeding voor overtocht naar Nederland wordt verleend.

Een paar leden betogen de wenschelijkheid het aangevraagde crediet te verleenen zooals het aangevraagd wordt. Zij brachten onder het oog, dat het gros van de patiënten, in het gasthuis verpleegd, gouvernements-zieken zijn en waren van meening, dat men aan de zusters, die een groot deel van hun taak aan het gouvernement wijden, wel om de 10 jaar een jaartje verlof mag gunnen om eens bij te komen.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 29n. Juni 1920.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

ED. S. LANSBERG.

WENSCHELIJKHEIDSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1920.

Memorie van Antwoord.

Algemeene beschouwingen.

Het doet ondergeteekende genoegen, dat in het ontwerp posten voorkomen, waar over het algemeen veel voor gevoeld wordt.

De vrees door de meerderheid der leden gekoesterd, dat verschillende aangevraagde kredieten voor deze berooide kolonie te luxueus zijn, is, naar het oordeel van ondergeteekende, niet gegrond. Immers vele der aangevraagde kredieten worden voorgesteld juist met het doel de kolonie economisch op te heffen, terwijl de andere bij het ontwerp gedane voorstellen, maatregelen betreffen, die, in verband met de eischen van den dienst en die der billijkheid, urgent worden geacht en zeker niet luxueus kunnen worden genoemd.

Het eenige artikel.

1o. sub a en b. Uit overweging dat het openbaar ministerie de beschikking over de politie moet hebben, zijn bij de herziening van de rechterlijke inrichting en de rechtspraak de gezaghebbers tot ambtenaren van het openbaar ministerie, voor zooveel het betrokken eiland betreft, benoemd, doch zijn, daar hun tijd te zeer door bestuursaangelegenheden en administratieve werkzaamheden in beslag genomen wordt, de ontvangers bevoegd verklaard, om zoo noodig het openbaar ministerie waar te nemen.

Echter is in deze een aanmerkelijk verschil tusschen de Benedenwindsche en de Bovenwindsche eilanden. Terwijl Aruba en Bonaire elk een gezaghebber hebben, is het bestuur der drie Bovenwindsche eilanden aan één persoon opgedragen. Het gevolg hiervan is, dat steeds minstens twee eilanden zonder gezaghebber zijn, zoodat er vervangers van den gezaghebber moesten worden aangewezen, waarbij de keuze wederom op de ontvangers viel. Het geval doet zich nu voor, dat de ontvangers, naast de verschillende functiën, die zij te verrichten hebben, ook nog de betrekkingen van gezaghebber en openbaar ministerie moeten waarnemen, waarbij niet uit het oog mag worden verloren, dat op elk der drie Bovenwindsche eilanden alle strafbare feiten, ook de zwaarste misdrijven, kunnen worden berecht. Het vereenigen van zoo veel bedieningen in ééne hand, is niet zonder bedenking; een of andere tak van dienst loopt misschien gevaar er onder te lijden.

Daarbij komt nog dat om goede resultaten voor de rechtspraak op de Bovenwindsche eilanden, die zoo ver van Curaçao liggen, te verzekeren, de ambtenaren van het openbaar ministerie de noodige bekwaamheid, geschiktheid en routine moeten bezitten, daar anders het nuttige effect, dat met de benoeming van een omgaanden rechter werd beoogd, op bedenkelijke wijze zou worden gedrukt.

De omgaande rechter op de Bovenwindsche eilanden, die hierover is gehoord, acht eene regeling als thans voorgesteld, noodzakelijk; en, volgens ingewonnen inlichtingen, wordt de benoemde geacht naast voldoende rechtskennis en praktijk ook de vereischte takt en voorzichtigheid te bezitten om het ambt naar behooren te vervullen.

1o sub c. Waar de Koloniale Raad reeds jaren achtereen heeft goedgekeurd, dat uit de koloniale kas aan 3 R. K. geestelijken op Aruba eene tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen wordt toegekend en de billijkheid van het toekennen van die tegemoetkoming, voor zoover ondergeteekende bekend, nimmer in twijfel is getrokken, doet het wel vreemd aan, dat er thans in dien zelfden Raad stemmen opgaan om in het geheel geen tegemoetkomingen in bedoelde kosten te [illegible] nen aan geestelijken van [illegible] gezindte ook.

De in de afdeelingen ter sprake gebrachte vraag, of het niet eigenlijk de kerkbesturen zijn, die deze uitgaven moet bekostigen, kan door ondergeteekende niet worden beantwoord. Hij meent echter in twijfel te moeten trekken of die kosten wel ten laste van die kas mogen worden gebracht.

Naar aanleiding van de gestelde vraag, waarom ook niet aan den „dominee" en de „rabbijn" tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen zal worden toegekend, kan ondergeteekende mededeelen, dat, naar hij is ingelicht, het in de laatste jaren slechts éénmaal moet zijn voorgekomen, dat een dominee zich naar de buitendistricten moest verplaatsen ter uitoefening van zijn dienst, terwijl zoo'n geval zich met een der rabbijns nooit heeft voorgedaan. Op grond hiervan heeft ondergeteekende het dan dan ook niet noodig geoordeeld ook voor deze voorgangers een tegemoetkoming voor te stellen.

1o. sub e. Wandelplaats langs den Waterkant (Overzijde) en op het Molenplein. Het is ondergeteekende aangenaam te vernemen, dat de Koloniale Raad zich niet principieel kant tegen dezen post. De verbetering van de bestrating aan den Waterkant en op het Molenplein werd dringend geëischt, mede met het oog op den goeden indruk, dien Willemstad als havenplaats bij den vreemdeling moet vestigen. Dat dit werk reeds begonnen was, voordat het oordeel van den Raad daarover kon worden uitgesproken, moet, het wordt hierbij nogmaals herhaald, daaraan worden toegeschreven, dat het Bestuur hierin een werk van urgentie meende te zien, in verband met de uit het baggerwerk der havenverbetering vrijkomende specie.

Aanschaffing of aanbouw van een motorboot voor den algemeenen dienst in de haven van Willemstad. De instemming van den Raad met dezen post wordt op prijs gesteld. Ook ondergeteekende hoopt, dat door aanschaffing van deze en van de andere motorbooten, voor alle takken van dienst, die in de haven werkzaamheden hebben te verrichten, een goede en afdoende regeling zal kunnen worden verkregen.

Een kleine motorboot uitsluitend voor den quarantainedienst wordt dan ook overbodig geacht. Aan het gebruik maken door den quarantaine-dokter van dezelfde motorboot, die ook de politie en de douane aan boord brengt, is, volgens het oordeel van ondergeteekende, geen overwegend bezwaar verbonden. Bovendien kan worden opgemerkt, dat de prijs van een scheepje, dat ook bij het ruwste weer in het Schottegat kan worden gebruikt, niet laag zal zijn.

Aanschaffing van een brandspuit voor Aruba. Hoewel op vele punten de straten van Oranjestraat zeer breed zijn, staan de huizen toch niet overal ver uit elkaar. Brandgevaar is zeer zeker niet uitgesloten. Het is overigens in het afgeloopen jaar op Curaçao wel gebleken, dat het gevaarlijk is geloof te hechten aan beweringen volgens welke de kans op brand op deze eilanden minder zou zijn dan elders. Ondergeteekende meent dan ook, dat niets van Bestuurswege mag worden nagelaten wat redelijkerwijze mogelijk is, om bij het ontstaan van brand alle hulp te kunnen bieden.

Op de door enkele leden gestelde vraag, of het waar is, dat er in den laatsten tijd zulk een groote voorraad gasoline in de Willemstad op Curaçao aanwezig is buiten de daartoe bestemde opslagplaatsen, kan ontkennend worden geantwoord. Vroeger, toen het gebruik van petroleum veel algemeener was, waren veel meer ontvlambare oliën aanwezig dan thans. Volgens artikel 1 der verordening van den 28n. November 1905, (P. B. No. 47) mogen ontvlambare oliëen tot eene hoeveelheid van 180 L. in woningen, winkels, enz. aanwezig zijn. Er wordt streng toegezien, dat niemand meer dan die hoeveelheid in voorraad heeft buiten de opslagplaatsen. Ook het Bestuur acht dezen toestand, die echter volgens de bestaan-

ue verordening geoorloofd is, minder wenschelijk. Daarom is wijziging van evenbedoelde verordening reeds in overweging.

Overigens meent ondergeteekende, dat het een overdreven eisch is het hebben van auto-garages onder woonhuizen te verbieden. Aan een auto-garage is niet meer gevaar verbonden dan aan een winkel of magazijn, waar lichtontvlambare stoffen in het klein worden verkocht of aan een keuken, waarin bijvoorbeeld op een keroseneformuis wordt gekookt.

De tanks van de Curaçaosche Petroleum Maatschappij zijn, mede in verband met de heerschende windrichting, voldoende ver van de stad verwijderd dat van deze zijde geen gevaar te duchten is. Omtrent te nemen maatregelen opdat ook alle gevaar van de tanks van de Standard Oil Co. uitgesloten zij, zal overleg met de betrokken vertegenwoordigers worden gepleegd.

Aanleg van telefoon tusschen Oranjestad en Sabaneta. Ondergeteekende kan niet toegeven, dat deze post een luxe-uitgaaf zou zijn. Immers in de spoedeischende gevallen is het nut van zulk een verbinding zeer groot niet alleen voor wat betreft de geneeskundige behandeling van zieken maar ook in justitiezaken. In het complex Sabaneta, waaronder verstaan wordt het 4de district, alwaar de geneeskundige dienst door Dr. Hopkins wordt waargenomen, wonen ongeveer 5000 menschen. Ondergeteekende blijft den aanleg van deze telefoon verbinding urgent achten.

Aanleg van een nieuwen steiger aan de reede van Kralendijk. Ondergeteekende kan de meening van „enkele leden" niet deelen, dat het belang van dezen steiger de uitgaaf niet zou billijken, omdat, naar hun oordeel, het meest kleine zeilschepen zijn die Bonaire aandoen. De bestaande steiger dateert van omstreeks 1876 en na dien tijd; vooral in de laatste 20 jaar, zijne handel en de scheepvaart op Bonaire toegenomen. In 1876 en 1919 zijn op Bonaire ingeklaard onderscheidenlijk 414 en 527 schepen, onder welke laatste ook verscheidene groote schoeners, waarvan 7 aldaar thuis behooren, die ér dan ook geregeld aankomen om te lossen en te laden. Aan den steiger kunnen hoogstens drie kleine kotters tegelijk aanleggen. Het gebeurt dan ook vaak, dat 4 of meer schepen op denzelfden dag moeten lossen en laden en het eene schip op het andere moet wachten. Twee leden van den Kolonialen Raad hebben tijdens hun bezoek aan Bonaire een en ander met eigen oogen kunnen waarnemen.

De steiger is bovendien zoo smal, dat twee beladen handkarren elkaar daarop niet kunnen voorbijgaan.

Onderstaande opgave van den jaarlijkschen uitvoer van enkele der voornaamste produkten van Bonaire zal de noodzakelijkheid van een meer doelmatigen steiger duidelijk aantoonen.

Uitgevoerd	in 1914	in 1919
Dividivi	694,000 K.G.	607,000 K.G.
Aloë	48,958 K.G.	77,781 K.G.
Mest	2,461 Ton	3,418 Ton.

Aanleg van telefoon tusschen Kralendijk en Rincon. Wanneer in aanmerking genomen wordt, dat er maar één geneesheer op Bonaire is en dat deze op Rincon dikwijls ontboden wordt om geneeskundige hulp te verleenen dan mag een telefonische verbinding tusschen de hoofdplaats en genoemd dorp met eene bevolking van ongeveer 1900 zielen, welke beide woningcentra ongeveer 15 K. M. van elkaar verwijderd zijn, evenmin als de telefonische verbinding op Aruba, als een luxe-uitgaaf worden beschouwd. Overigens moge worden verwezen naar hetgeen ten aanzien van dezen post voor Aruba werd aangeteekend.

Aanschaffiing van een brandspuit op Bonaire. Ondergeteekende blijft bij zijne meening, dat een brandspuit ook voor Bonaire noodzakelijk is. Het feit, dat de huizen veelal ver van elkaar liggen, zou, bij eventueelen brand, de beperking van den omvang hiervan kunnen vergemakkelijken en rechtvaardigt het aanschaffen van een minder kostbare brandspuit, dan voor het hoofdeiland is voorgesteld, doch het heft het brandgevaar zelf geenszins op, dat met den dag op Bonaire grooter wordt door het toenemen van het gebruik van lichtontvlambare olieën als gasoline, enz. voor motorrijtuigen en huisverlichting.

Inrichting van het tegenwoordige schoolgebouw te Philipsburg tot woning voor doorreizende ambtenaren. Dat eenige leden dezen post overbodig vinden, meent ondergeteekende te moeten toeschrijven aan de mindere bekendheid van die leden met de plaatselijke toestanden. Wie wel eens op de Bovenwindsche eilanden moest verblijven, weet hoe primitief daar de logeergelegenheden tot voor kort waren. Op Saba en St. Eustatius kon daarin bereids verandering worden gebracht door de voormalige gezaghebberswoningen tot z. g. *passanggrahans* in te richten. Op St. Martin moet echter de gezaghebberswoning ter beschikking blijven van dien ambtenaar en zijn gezin.

2o. sub. a, Met genoegen constateert ondergeteekende, dat de meeste leden zich voor dezen post hebben verklaard. Aan de door deze leden gestelde voorwaarde, dat de voorschotten onder behoorlijke comptabele contrôle en goede waarborgen zouden moeten worden verleend zal door het Bestuur worden voldaan.

Ondergeteekende is het eens met die leden, welke geen bezwaar hadden tegen het renteloos verleenen dezer voorschotten, met het oog op het feit, dat het hier geldt het bevorderen van een volksindustrie.

De prijzen der te koop aangeboden hoeden worden bepaald door eene commissie van vlechtsters, op Curaçao in overleg met den leider der strooheodenvlechtnijverheid en op Bonaire in overleg met Pastoor Lamers.

Dat het verschil tusschen de bedragen aangevraagd voor het verleenen van voorschotten op Bonaire en Curaçao eenigszins verklaard wordt door het feit, dat er op Bonaire in meerdere mate gedaan wordt aan het vlechten van *fijne* hoeden dan op Curaçao, kan door ondergeteekende niet worden toegegeven. Uit uitgebrachte verslagen blijkt integendeel dat er op Bonaire weinig aan het vlechten van fijne hoeden gedaan wordt.

Het bovenbedoeld verschil tusschen de aangevraagde kredieten wordt echter door het volgende verklaard.

Het voor Curaçao uitgetrokken bedrag van f 1500, is, zooals in de toelichting op dien post is medegedeeld, bestemd voor het opkoopen van hoeden van leerlingen en oud-leerlingen van den leergang op Pietermaai.

Het bedrag van f 15,000,—, aangevraagd voor Bonaire, zal echter niet alleen voor het opkomen van hoeden. op Bonaire gevlochten, worden gebruikt, maar is ook bestemd voor het opkoopen van op Curaçao gevlochten hoeden. Het voorschot wordt verleend aan Pastoor Lamers te Rincon, die zich voor deze taak interesseert en voor verzending naar het gevonden afzetgebied zorg draagt. Pastoor Lamers laat door tusschenkomst van andere geestelijken ook op Curaçao hoeden opkoopen.

De uitzending van een persoon uit Nederland voor de regeling der strooheoden—vlechtnijverheid op coöperatieven grondslag heeft van den beginne af de volle instemming van ondergeteekende gehad. Hij heeft daarom dadelijk na zijn optreden wederom bij Z. E. den Minister van Koloniën aangedrongen op een spoedige uitzending van dien persoon, tot dusver echter zonder resultaat.

2o. sub b. Het was ondergeteekende aangenaam te vernemen, dat de Koloniale Raad algemeen bereid is, aan dezen post mede te werken.

Aan het bestuur van het jongensweeshuis zal de tegemoetkoming slechts dan worden uitgekeerd, als de werktuigen overeenkomstig een ingediende opgave zijn aangeschaft en deze aanschaffing van wege het Bestuur der Kolonie is nagegaan en in orde bevonden.

Daaraan de verplichting tot het instellen van spaar- en uitgaanskassen te verbinden zal op geen moeilijkheden stuiten, daar het bestuur der inrichting reeds stappen in die richting heeft genomen.

Aan hem, die de inrichting verlaat, zal het stel werktuigen, waarmede hij zijn ambacht heeft geleerd en dat voor hem dus voor het verdienen van zijn levensonderhoud onontbeerlijk is geworden, worden medegegeven.

Dit zal geheel of gedeeltelijk, al naar het geleerde ambacht, de uitgaans- of spaarkas vormen, zoodat nog voor sommigen een bedrag in geld beschikbaar blijft.

Het spreekt van zelf, dat na deze voor *éénmaal* aangevraagde tegemoetkoming voor *eerste* aanschaffing, de inrichting zelve voor vernieuwing en aanvulling zal moeten zorg dragen en de uitgaven voor de spaar- en uitgaanskassen, in welken vorm ook, nimmer onder de uitgaven vallen die in art. 88 van het ontwerp der onderwijsverordeng worden genoemd, als uitmakende de kosten van een school of leergang voor ambachtsonderwijs.

In het slot de van toelichting van dezen post is spake van de stichting van een ambachtsschool hetzij geheel voor gouvernementsrekening, hetzij uitgaande van particulieren met gouvernementssteun.

Het wil ondergeekende voorkomen, dat deze mededeeling op de meerderheid van den Raad een ander indruk heeft gemaakt dan bedoeld is.

Immers die nieuwe ambachtsschool zal geheel en al onafhankelijk zijn van de reeds sedert 1888 bestaande inrichting, verbonden aan het Jongensweeshuis te Santa Rosa, dat nu wordt overgebracht naar Scherpenheuvel.

Bij kennisneming van de daarover reeds gewisselde stukken die den Raad hierbij in afschrift worden aangeboden, zal blijken, hoe het Bestuur zich die ambachtsschool denkt en welke gewichtige vraagstukken daaraan verbonden zijn.

Vergelijking met den toestand van het ambachtsonderwijs in Nederlansch-Indië en Suriname zal doen zien, dat bijna overal het particulier initiatief vóór gaat.

In Nederland zijn gemeentelijke- of rijksambachtsscholen uitzondering, ondersteuning door rijk, provincie en gemeente is regel.

Het Koloniaal Bestuur kan dus moeilijk het verwijt treffen, dat het dit deel van het onderwijs, in Nederland eerst in 1919 bij de wet geregeld, op de schouders van anderen laat rusten.

Evenals in het Moederland aan het verleenen van ondersteuning toezicht en medezeggingschap verbonden werd en nog steeds wordt, zal dat ook hier in de kolonie geschieden.

Dat die contrôle op particulieren of corporaties moeilijk zou zijn, kan niet worden toegegeven, evenmin dat te veel wordt overgegeven in één hand.

De bestaande ambachtsschool is en blijft nu eenmaal een onderdeel van het R. K. Jongensweeshuis, de nieuwe ambachtsschool is óf gouvernementsinstelling óf gaat uit van particulieren, doch niet van de R. K. Missie.

Als uit de besprekingen, waarvan in de memorie van toelichting sprake is, blijkt dat de vakopleiding, waaraan op Curaçao behoefte is, het best geschieden kan op een ambachtsschool, gesticht en onderhouden door het gouvernement, dan zal, in het belang der gemeenschap, de kolonie ook de kosten daarvan kunnen en moeten dragen,

Niet alleen de Curaçaosche Petroleum Maatschappij, maar de geheele bevolking zal de voordeelen van een dergelijke inrichting kunnen plukken.

Zooals in de memorie van toelichting reeds is aangegeven, zal het onderwijs aan de ambachtsschool op Scherpenheuvel in de eerste plaats bestemd zijn voor de *internen, weesjongens* en *voogdijkinderen,* die daar geplaatst worden,

Zooals van zelf spreekt, bepaalt de directeur der inrichting alles omtrent het volgen van ambachtsonderwijs van deze kinderen.

Bovendien zal er plaats zijn voor *externen uit de omgeving,* zooals er nu reeds is.

Ondergeteekende heeft geen bezwaar tegen het treffen van zoodanige maatregelen, dat zij, die zich uit de omgeving voor plaatsing aanmelden, niet op grond van hun geloof zullen worden geweerd, doch moet opmerken, dat de directeur van een dergelijke inrichting met het oog op de internen overigens op het punt van toelaten een groote mate van vrijheid moet behouden.

Hierbij denke men slechts aan het moreel der leerlingen.

Naar aan ondergeteekende werd verklaard, worden de Curaçaonaars, in dienst bij de Curaçaosche Petroleum Maatschappij, in hun verdiensten niet achter gesteld, voor zoover zij in dienstprestaties gelijk staan met „vreemdelingen."

Op de laatstgestelde vraag wenscht ondergeteekende niet in te gaan: deze betreft eene interne quæstie van de Maatschappij.

2o. sub c. Voor een behoorlijke comptabele contrôle over de te verleenen voorschotten zal worden gezorgd.

2o. sub d. Met voldoening vernam ondergeteekende, dat verschillende leden met groote belangstelling kennis hadden genomen van de voornemens, welke het Bestuur koestert ten opzichte van de verbetering van den economischen toestand der bevolking in de kolonie door verstrekking van kredieten tot opvoering van den landbouw in uitgebreiden zin, op de wijze als door ondergeteekende in de memorie van toelichting aangegeven.

Ondergeteekende is volkomen overtuigd van het nut en de noodzakelijkheid om het gebrek aan werkvolk door machinale kracht te vervangen en zal gaarne medewerken tot bevordering van het gebruik van kleine landbouwmachines.

Naar aanleiding der negatieve verwachtingen van een lid in zake van de voorgenomen pogingen van het Bestuur tot opheffing van den landbouw, welke negatieve verwachtingen zich gronden op de meening van het lid aan het woord, dat de resultaten van de tot dusver toegepaste Bestuursbemoeiingen ten deze niet van dien aard waren, om eenig optimisme te rechtvaardigen, meent ondergeteekende te moeten opmerken, dat bij de behandeling van de Koloniale Huishoudelijke Begrooting voor 1921 zoowel in voorloopig verslag als ter openbare zitting in 't kort is opgegeven, waartoe de Bestuursbemoeiingen hebben geleid.

Ondergeteekende vertrouwt evenwel, dat de nieuwe richting, welke thans zal worden ingeslagen tot verbetering van onzen landbouw in uitgebreiden zin, tot snellere en betere resultaten zal leiden.

De vraag van het lid aan het woord, hoeveel men ongeveer schat, dat de gemiddelde melkopbrengst per koe meer zal bedragen bij verandering van voedsel op de beschreven methode, is moeilijk met juiste cijfers te beantwoorden.

De individueele- en raseigenschap van het dier, alsmede het meer of minder gevorderd zijn der lactatieperiode zijn van belangrijken invloed op de melkafscheiding. Intusschen hangt het van den aard der voeding wel degelijk af of de hoogste productiviteit, waartoe de melkklier in staat is bereikt zal worden of niet.

Het is hier bij meerdere veehouders gebleken, dat krachtvoeder de melkopbrengst per koe met meer dan 50 % doet toenemen en is het verstrekken daarvan, zelfs bij melkprijzen van 50 cent en minder, voor het bedrijf rendabel. Het groote voordeel van het voeder zit ook in het feit, dat de dieren in veel beter conditie blijven en over een aanzienlijk langeren tijd melk blijven geven.

Hoeveel arbeiders op eene plantage benoodigd zijn, hangt geheel af van den aard en den omvang van het bedrijf; het is niet mogelijk zulks in het algemeen op te geven.

Evenmin is het mogelijk op te geven hoeveel een arbeider gemiddeld zal kunnen verdienen. Dit hangt geheel af van den aard van het werk, dat hij verricht, zijn bekwaamheid en zijn ijver. Zoo gaat het ongeveer bij elke onderneming, ook bij den landbouw.

Een goede ploeger bijvoorbeeld zal meer moeten verdienen dan een arbeider, die niets anders behoeft te doen dan grassnijden, een goede melker meer dan een karrevoerder enz. enz.

Het is gebleken dat personen, hoewel gering in aantal, die geld uit de landbouwleenbank hebben getrokken, uitsluitend door hun bedrijf zijn vooruitgegaan, terwijl anderen, die slechts één put met molen en een klein hofje te hunner beschikking hebben, daardoor toch een bijverdienste hebben, waardoor hun bestaan er veel op verbeterd is.

Er zijn ook personen, die geld uit de leenbank hebben gekregen, welke daarvan door onverschilligheid en luiheid niet het nut hebben getrokken, dat zij hadden kunnen trekken, terwijl er tevens zijn, die door slechte putten, buiten hun schuld, niet konden vooruit komen.

Een afschrift van de Instructie voor de Commissie, ingesteld tot voorbereiding van de oprichting van een Landbouwleenbank op Curaçao en het laatste verslag en de balans van genoemde bank worden den Kolonialen Raad hierbij ter inzage aangeboden.

Bij het verstrekken van kredieten zal in het vervolg streng worden gelet op persoonlijke geschiktheid en geschiktheid der grondjes, waarvoor crediet wordt gevraagd, terwijl tevens voortdurend contrôle op de wijze van werken zal worden uitgeoefend.

De uitvoer van aloë geschiedt thans bijna uitsluitend naar de Vereenigde Staten van Noord—Amerika. Dit afzetgebied is niet voldoende en er wordt getracht ook in Europa hiervoor een markt te vinden.

De arbeider bij het aloë-bedrijf op Aruba verdiend gemiddeld fl. 1,50 daags.

De indertijd op advies van den districtmeester Beaujon bestelde kookovens, zijn, volgens mededeeling van den gezaghebber van Aruba, uitgebrand en buiten gebruik gesteld.

Met de opmerking van een lid, dat hij het in 't algemeen verkeerd vindt, gelden renteloos beschikbaar te stellen, kan ondergeteekende niet accoord gaan. Waar met het verleenen van de voorschotten, waarvoor bij dezen post kredieten worden aangevraagd, de economische opheffing van een groot deel der bevolking wordt beoogd, ziet ondergeteekende geen bezwaar om die voorschotten aanvankelijk renteloos te verstrekken.

Voor wat betreft het toepassen van het stelsel van onderlinge hoofdelijke aansprakelijkheid der voorschotnemers bij het eischen van zekerheid, dat door een lid wordt aanbevolen, deelt ondergeteekende ten volle de meening van de overige leden die van oordeel zijn, dat dit stelsel waarschijnlijk de geheele zaak zal doen mislukken.

In antwoord op de vraag hoe het met de quaestie van het voorgenomen onderzoek naar de zout-concessies op St. Martin staat, kan ondergeteekende het volgende mededeelen.

Gedurende het verblijf op St. Martin van den ingenieur Langemeyer werd door dezen ambtenaar een onderzoek naar het zoutbedrijf aldaar ingesteld. Van zijne bevindingen werd een rapport uitgebracht, dat bereids aan het opperbestuur in Nederland werd overgelegd. Het ligt in het voornemen dit rapport in druk te doen verschijnen als bijlage van het Koloniaal Verslag.

Ondergeteekende kan niet inzien waarom geen voorschot zou mogen worden gegeven voor het aanschaffen van een schoener, waar zulk een schip voor het zoutbedrijf een dringende eisch is. Verbetering van de condities, waaronder dat bedrijf werkt, mag toch wel worden gerekend te behooren tot de economische opheffing van deze kolonie. De krachten der concessionarissen zijn tot dergelijke uitgaven, zonder hulp, ontoereikend. Het ligt in de bedoeling te trachten tot een regeling te komen, waarbij de schoener door alle belanghebbenden kan worden benut. Natuurlijk zullen aan het verleenen van het voorschot dergelijke voorwaarden worden verbonden, dat vaststaat, dat het vaartuig ten goede zal komen speciaal aan de zoutindustrie. Ook zal worden overwogen in hoeverre het mogelijk is, dezen schoener proefreizen naar verschillende havens te laten maken om te onderzoeken of het afzetgebied van het St. Martinsche zout, dat van uitstekende kwaliteit is, te verruimen is

De vraag, wie de belasting zal moeten betalen van de huisjes op de beschikbaar te stellen bouwterreinen, zal nader onder de oogen worden gezien.

2o. sub g. Zooals ondergeteekende reeds in de memorie van toelichting met nadruk er op gewezen heeft, vormen de zusters van het krankzinnigen- en het leprozengesticht met die van het St. Elisabeth's gasthuis één communiteit en worden al deze zusters, naar gelang van de behoefte. door de Overste belast, hetzij met de verpleging van krankzinnigen of melaatschen, hetzij met die van de zieken in het St. Elisabeth's-gasthuis. Op grond hiervan meent ondergeteekende, dat het uit een billijkheidsoogpunt onmogelijk is eene splitsing te maken tusschen de zusters in die verschillende ziekenhuizen werkzaam, en kan hij daarom hiertoe niet medewerken.

Ten einde misverstand te voorkomen, wenscht ondergeteekende hierbij nog in het midden te brengen, dat onder „10 jarigen arbeid in de kolonie" zooals in de memorie van toelichting op dezen post werd vermeld, moet worden verstaan: 10 jaren onafgebroken werkzaamheid in het belang van het gouvernement in welke der gestichten ook. Controle hierop zal van Bestuurswege plaats hebben.

Ten aanzien van de door het St. Elisabeth's gasthuis behaalde winsten, kan ondergeteekende den Raad mededeelen, dat het hem bekend is, dat de winsten met de klassen-patiënten behaald, moeten dienen, om het verlies, dat met de onvermogende patiënten geleden wordt, goed te maken, instrumenten, die ook voor deze laatste patiënten dikwijls worden gebruikt, aan te koopen en, voorzoover er nog iets mocht overschieten, de gebouwen, welke voor een groot deel door de onvermogende patiënten worden bewoond, te onderhouden.

Het is misschien niet ondienstig hierbij aan te stippen, dat het Bestuur van het gasthuis onlangs verplicht was een hypotheek op zijne eigendommen te vestigen tot aankoop van perceelen tot eventueele uitbreiding van het gasthuis.

Willemstad, den 8n. Juli 1920.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Zeilvaart.

Gedurende de maand Juni 1920.

Binnengekomen VAN		*Uitgezeild* NAAR	
Aruba	11	Aruba	11
Barahona	2	Barahona	1
Barbados	2	Barbados	2
Bonaire	30	Bonaire	33
Bovenw. eilanden	1	Colombia	2
Colombia	3	Cuba	1
Cuba	1	Guadaloupe	1
Guadaloupe	1	La Guaire	5
La Guaira	3	La Vela de Coro	9
La Vela de Coro	9	Maracaibo	10
Maracaibo	9	Martinique	1
Mexico	1	Pto Cabello	1
Pto Cabello	4	Pto Rico	4
Pto Rico	4		
Santo Domingo	1		
Van zee	1		
totaal	83	totaal	81

